

1
2
Prod. D. 9 Jul. 1825.

Arwo
ehk
Rehkendamise
eksemplid.

Tallinnas
Trükkitud, Kaarl Dullo kirjadega.

See kuul mind rõlaubh.

Moist, Enapin = Loo

Donpl, au 1 September 1877

Eestkõnne.

On se piisuke rarnat, kust neid wic
suggusid arwu exemplid leida, kõige enna,
miste koolmeistride heaks murretsetud,
ja sünnib tedita ^{fedda wisi} ~~ka~~ süga Ma-kolides pru,
kida. Kui koolmeister kolilastele rehken,
damist on õppetamas, siis loeb exemp,
lid neile ette, kes kui sest arwu sanud,
mis loeti, mõistwad, kas numrid tulle,
wad kokkoarwata wõi ma hkaarwata, kas
kaawatada wai jaggada. Kui lapsed fed,
da, mis kästi arwata, on walmis rehken,
danud, siis watab koolmeister seält järre,
le, kust olli luggenud; ning nenda on se
ramatukene temmale selgeks prowinis, kust näeb,
kõlle järre watab, kuidas laste exemplid

läinud, ja kui wiggadust liiab, siis temma järrele kōtkendab, ilma et ommal arwa, mist, aja wiitmist ehk muud seadust olleks.

Teale sedda hakkawad igga arwamise wisi exemplid espiot⁺saft ni piisjuse paljose ehk summaga, et oppija kõige wätkema selle kusega, (mis koolmeister jure lisab) wõib mõista kuidas se on ja kuidas kulleb rehkendada. Et esimi, sed exemplid kül wätkikesed ja peast mõistetakwad, siis ommetige nummer numrest neid nätkakse üllenewad ja suremaks minnewad, et lapsed ka omma lundmist haaw hawalt peawad kaotama, et siis kui 40 ehk 50 ek, semplise jõudnud, ilma jure waewata mõistwad arwata, kirjutada ja rehkendada.

On siin jures ka sedda weel karwis teik, hendada, kuidas need mõedude nimmed, mis exemplidest leida, suremast mõeds ar, ruft omma korra järrele wätkemad on, olgo siis rahkhaft, mõedudest, kaludest ehk ~~xxx~~ loetawast asjust, nenda kui siin allamal näkha:

1) Rahkhaft.

- 1 rubel on 100 kappikad
- 1 karruline - 25 -
- 1 kriwen - 10 -
- 1 kappik - 2 tenniskid
- 1 tennisk - 2 polluskid.

2) Mõedudest.

a) Wilja mõedud.

- 1 fellitus on 24 lündrid
- 1 lünder - 2 warka
- 1 wax - 4 küllimisko
- 1 küllimisk - 6 matti
- 1 mat - 2 topi.

— Druud —

b) Tola mõeldud.

1 fellitus on 18 pühta
1 püt — 18 leifikaft
1 leifikaft mat — 20 naela.

d) Tona-aja mõeldud.

1 waat on 120 topi ehk 4 ankurit
1 ankur — 30 —
1 loop — 4 korterid.

e) Pitrufe mõeldud.

1 pennikoorm on 9 wersta
1 werft — 500 füllda
1 fülld — 3 arfinid ehk 7 jalga
1 jalg — 12 lolli
1 lol — 10 kriipsu
1 kriips — 10 feruupliid.

3) Kaludeft.

a) Karuba kalud.

1 pärkapuud on 20 leifikaft

1 leifikaft on 20 naela
1 nael — 32 lodi
1 lood — 3 folotniko.

Wenne:

1 perxowitfa peäle läbbeb 10 puda
1 puud on 40 naela.

b) Hõbbe kalud.

1 nael hõbbed on 2 marki
1 mark — 8 untsi
1 unts — 2 lodi
1 lood — 4 kwentli.

d) Kuld kalud.

1 mark kulda on 24 karati
1 karat — 12 kreni.

121 krenatid kalusad naela.

e) Aptexi kalud.

1 nael on 12 untsi
1 unts — 8 brahma
1 brahm — 3 feruupli
1 feruupli — 20 kreni.

4) Loetawarist asjust.

1 kroon on 12 loosina
1 loosin - 12 lüxxi
1 shox - 60 lüxxi
1 bant - 30 —

a) Aiaft.

1 aaft on 12 kuud ehk 365 päewa
1 ku - 4 nädalad; aastas 52 nädalad
1 ku - 30 päewa
1 päew - 24 tundi
1 tund - 60 minuti.
1 minut - 60 sekunda.

b) Pabberist.

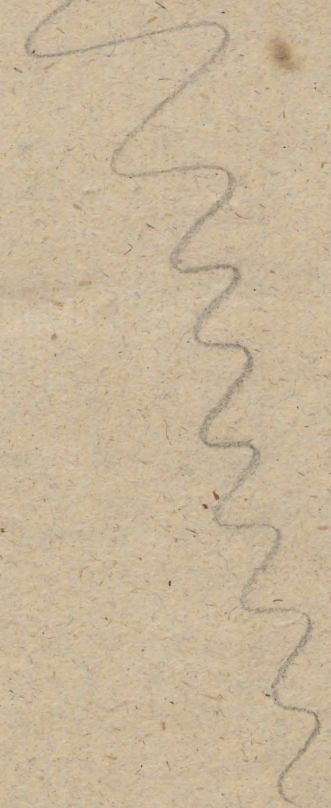
1 pal. on 10 riisi
1 riis - 20 ramad
1 ramat - 24 lehti ~~ehk~~

poognid.

Tulleb wimars weel seddagi lätthen

dada, et se ramat mitte õige läteline ep
olle; wäed agge fest lüxxi antud, et
parremaid ~~patte~~ felle tarbeks, mis lätis
lemma on xrijutud, ep olle weel murrettud.
Webuaffi - kuml, 1822 aastal.

— / s b —

Der Titel dieses

Kaufbuchs

und die Fortsetzung wird nachgeliefert
werden.

Auf dem Titelblatt verzeichnet künftlich
der vollständige Name des Druckers
Mörsch, Erben.

I. Kõrri oarwamisse
 exemplid.

Donat, am 14 Febr.
 1821.

1) Üks tallorimeid müüs härja ärra, ja andis sest
 tunnast ka omma lastele mõne koppiku meele heaks.
 Harja laps sai 50 koppikut, lambune 35 koppikut
 ning kõige väiksem poioke, kes alles möda õuet jook-
 sis, sai ka 15 koppikut. Arwagem nüüd sedda
 numritega kokko, kui palju se aus mees omma-
 rahhast ärra andis?

50 Kopp.
 35 "
 15 "

Ja andis 100 koppikut, 100
 rubla.

2) Heimo Furri sai ühte jüggise 88 warka rukkid,
 56 warka otre ja kaero 52 warka. Kui palju on nüüd
 ühtekokko temma aitas wilja?

88 wark.
 56 "
 52 "

Ühtekokko on 196 warka.

— I m —

2. 3) Ühke mõisa poifil olli tuuro peal kolm pütta
 waid minä, ja kui oftja neid kaks peale wüs,
 siis kalus esimesene püt 84 naela, teine 63 nal,
 la ja kolmas 50 naela. Sünd arwab oftja, mit-
 to naela need kolm pütta ülliulfe wälja tegge-
 wad?

84 nael.
 63 "
 50 "

Sed tewad 197 naela.

4) Kõgi tüdruk Liso u samud ühkegi faksar et
 xorda; egga jõndnud wimarko, aastadgi ühke lewa
 wannema jõnna kuulda egga temna leiba fua.
 Siu mind fefamma tüdruk ühte Herrat 82 päwa
 tenis, teist 128, kolmat 97 ja neljat 58 päwa; mit-
 to päwa teeb se ülle nelja perremohke wälja?

82 päwa
 128 "
 97 "
 58 "

Se teeb 365 päwa ette aasta.

5) Kui kaupmehhel on ühke aitar 545 pütta fola, ja
 teise aitar 437 pütta; kui rikkas on fuis se kaupmees
 fola polest?

545 püt.
 437 "

Ja rikkaston 982 pütta.

8 3.
 6) Riia - linnast Musko juurt teed moda min-
 ner on Wenne piri wüs jama wakkhet. Esimese
 jama wakkhe pitkust on Riast hakkata 14 wersta,
 teise wakkhet 21 wersta, kolmanda wakkhet 23 wer-
 ta, neljanda wakkhet 16 wersta, ja wienda wakkhet
 21 wersta. Mitto wersta on fuis ühkekooko Riia - linnast
 Wenne piri, Musko teed moda?

14 wersta
 21 "
 23 "
 16 "
 21 "

Si enam on 95 wersta.

7) Üks mõisnik ostis teise mõisnikko kaeft 800 fül-
 da kura lane allust puid, wina teggemise ja zehke
 kütamise tarwis; 440 füllda kakkhe alksi puid teist
 liokirwi teggemise tarwis ja torest leppa puid 300
 füllda. Saab näkha, mitto füllda neid puid üh-
 tekokoko on?

800 fül.
 440 "
 300 "

Said on 1540 füllda.

8) Kui kaupmees 2 rubla 24 koppiro eest randa wra-
 — Druud —

11. miinib, ja fola 5 rubla 40 koppiko eest, ning 3 rub, la 3 koppiko eest tubbaxast; paljo faab siis temma rahha?

2 rubl.	24 kopp.
5 " 40 "	
3 " 45 "	

Temma faab 10 rubl. 69 koppikunt

9. Üks koddanix ostis kolm koormad vilja. Nõe, tes fai ta ühhest koormast 8 warka 2 küllimitto, tei fäst 7 warka 3 küllimetto ja kolmandast 8 warka 1 küllimet vilja. Kui ta nüüd kokko arvab, paljo faab temma siis ülle kolme koorma vilja?

8 warkk.	2 küllim.
7 " 3 "	
8 " 1 "	

Ja faab 24 warkk. 2 küllimitto.

10. Selle datlast müsid omma linna koormad ühhe kaupmehele ärra. Kui kaupmees neid üller wagi, kalus üks koorm 16 leifirast 10 naela, teine koorm 12 leifirast 18 naela, kolmas koorm 17 leifirast 5 naela ja neljas koorm 15 leifirast 8 naela. Nüüd tahhas kaupmees teada fada, kui paljo neid linnas üllerdatse on?

16	10
12	18
17	5
15	8

Neid on 62 24 1 4

11. Üks inimenne ellas omma lapsel põlwe ja põllo harrimise ammetis 32 aastad ja 128 päwa. Nende päwe peale fai temma wäetemis, tuuse alla, ning teine kromit 25 aastad ja 75 päwa, anfal wifil kõikis arjus. Siis anti lubba tem, maleüsiennese peale ~~teita~~ teita, ja üna pri kõigist alles omma pead toita. Seski põlwe ta weel 16 aastad ja 142 päwa ellas. Arwaxons nüüd järrele, mitto aastad ja päwa se aulix mees siin ilma on ellanud?

32 aast.	128 päw.
25 " 75 "	
16 " 142 "	

Ja on ellanud 73 aast. 345 päwa.

12. Püriko laekast fai ükskord wamma rahha koppiko rahha 21 rubla, 72 koppikunt. Unt rahha koppiko rahha oli 34 rubla 46 koppikunt. Wie koppiko rahha 7 rubla 85 koppikunt. Tenniskisfi 12 rubla 16 koppikunt, ja polluski rahha 94 koppikunt. Kui se kõrk olli ärra loetud, siis arwati kokko ja

21 rubl.	72 kopp.
34 " 46 "	
7 " 85 "	
12 " 16 "	
" " 94 "	

lesti: 77 rubl. 13 koppikunt.

13. Pixa = mõisa tallopiad tullid mõisa omma walla maggafinist vilja laenama. Nutti Hlen fai 5 warka

— Si —

6.
 1 küllimist. Purdo Rein sai 4 warka 3 küllimistlo.
 Wira Purkale anti 3 warka 2 küllimistlo. Tütsfo
 Pütfuli 4 warka 1 küllimist. Kufsa Peetrele 3 warka
 3 küllimistlo. Lemfi Kestile 4 warka 2 küllimistlo.
 Põltsama Tõtsfuli 6 warka. Agga Tamma Alon,
 Mõtsawatit Lauri ja Sure Jaanna Jürri said ühtekor,
 20 8 warka ning 2 küllimistlo Nüüd arwab aida
 mees, mis need warkad ja küllimistlud wälja tegge-
 rad.²

5 wark.	1 küllim.
4	3
3	2
4	1
3	3
4	2
6	"
8	2

Need teggerad 39 warka 2 küllimistlo

14) Ühtse rannapärtse mõisnikul jodi igga kew.
 wade kalla püündmisel ajal wägga paljo öllut ärra. Kui
 ühtse kewwade jälle suuri ränk kalla saak olli, siis jodi
 temmal ühtse nädalil sees 34 wati ja 2 ankurit öll.
 lut ärra. Teise nädalil 42 wati 1 ankur, kolmanda
 nädalil 39 wati ja 3 ankurit, ning neljanda nädalil
 li sees 33 wati 2 ankurit. Paljo se teeb ülle ku?

31 wati	2 ankur.
42	1
39	3
33	2

Se teeb 152 wati

15) Ühtes fures koli maias läks werend aasta
 kohta 5 rüsi 18 ramatnd pabborid üllese. Teise we-
 rend aasta kohta 7 rüsi 4 ramatnd. Kolmanda
 werendi aasta sees küllus feäl 8 rüsi 2 ramatnd
 ärra, ning neljanda werend aastat läks 6 rüsi
 15 ramatnd pabborid feäl farnmas koli maias ärra.
 Nüüd koolmeister panneb need nimmetud arwad
 kokko, ja näeb, et aastat pabborid üllese.

5 rüsi	18 ramat.
7	4
8	2
6	16

läks 28 rüsi

16) Männiko Jani Andres Jürri warrakult omma
 naefega ärra, lapsed ollid alles wäetimid ning
 maia ja maad jäid wäeraste kätte. Siis mündi
 kotte polest müist ellajid maiast ärra, ja pan-
 di rahha waeste laste warrandusfere walla laekasfe.
 Rakst woost mündi ärra, ja maksid sinna polest
 123 rubla 43 koppikunt. Harja eest said 59 rubla 80.
 koppikunt. Lehm maksid 25 rubla 75 koppikunt. Wie-
 lamia eest said 27 rubla 30 koppikunt, ja fokkust
 5 rubla 15 koppikunt. Kui nüüd kottus fedda wanne-
 mattoft järrele jäimud rahha warrandust kokko
 arwab, ning laste parrandusfere tallele panni, siis

8. meiegi lüstimel katses arvata, ja kogutud rahha summa kuulda saada?

125 rubla 45 kappik.
 59 " 80 "
 25 " 75 "
 23 " 20 "
 5 " 15 "

Summa on 239 rubla 45 kappikut.

17) Kui mõistukul kümme head nooft allers, ja neid kõik nende muna väärt rahha ette ar. maks, nenda et üks 430, teine 303, kolmas 300, neljas 230, viies 205 ja kuues 200 rubla maksaks, ning allamist jälle seitsmes 140, kaheksas ni. Summa paljo, üheksas, iro ja kümnes ka sedda summa vort rublasid hinnale jofeks; siis teia kord munnid arvaja filma ette, tulles, ning mõistus kothu küsib: kui paljo sedda rahha ühtekorke on?

430 rubl.
 303 "
 300 "
 230 "
 205 "
 200 "
 140 "
 140 "
 110 "
 110 "

Ühtekorke on 2168 rubla.

18) Tallinna lihturik munnis laevade peäle viis suurt härga ärra; ja Kalus esimesse härg 347 naela, teine 382 naela, kolmas 400 naela, neljas 325 naela ja viies 356 naela. Paljo munnis se lihturik laeva meestele # liha ärra?

347 #
 382 "
 400 "
 325 "
 356 "

Ja munnis 1810 #

19) Enne olli üks rikkas Herra vägga paljo rahha loiste kätte volgo uskumid. Kui munnid hakkas sedda volga tagga aiama, siis ühtke kumtfa kaupmõhke käest 99987 rubla koraga kätte tuli, ning teise kaupmõhke kumtraktist 76432 rubla sai. Kui sedda tulka rahha jälle omma teiskas näggi ollerad, siis ahnuuse hirmu loiste, gi volgrikkendele pitkemalt aega ei ^{an} fund, vaid laskis jalla peält üht omma 990 rublat tua, teist 738 ja kolmas 340 rubla ka kätte anda. Munnid hakkas volla summa järrele arvama; ning näeb et loiste

99987 rubl.
 76432 "
 " 990 "
 " 738 "
 " 340 "
 kaes 178687 rubl. olli

— /ust —

20) Pira linnast võttis üks vorimees kuningaga rahha peale ning wüs Musko. Kolm nädalat loks temmal sedda te wabhet käies aega ärra, ning jõudis ühe nädali sees 358 wersta maad eddesi minna, teise nädali 352 wersta ja kolmanda 349 wersta. Paljus on siis Pira ja Musko wabhet?

358 werst.

352 "

349 "

Sedda on 1059 wersta.

21) Üks kaupmees sai laenast mis Perro tuli omma jao kaupa kätte, ning neid kauba arjo olli: 500 tosinad nügge, 675 tosinad wikka, 462 tosinad kära, 430 tosinad lammaste randi, ja jama kahulid 368 tosinad. Mitmaks tosinad neid riista ühte koxko on?

500 tosinad

675 "

462 "

430 "

368 "

Neid on 2435 tosinad.

22) Tallinna-maal olli ühe moisnikkal mitto moifad, ja iggar moifad rohkete head karja pid,

damiist. Wixfid olli temmal 1482 hinge, lam, bud illeüldse 986 ja sigga 547 tükki. Sulg, lindudest olli temmal 1203 kanni, 489 parti ja 570 kalxumid. Kui niind felle rikka innoimeose loiwse warrandust ühtekokko arwame, paljo neid ringa siis woi olla?

1482 wixst.

986 lam.

547 sigga.

1203 kanni.

489 parti.

570 kalxumid.

Neid on 5217 hinge.

23) Üks kaupmees hakkas ~~te~~ teillorisaast suurt aita ehilama, ning felle tarwis aegfaste ommale 18040 kiwri ostis. Agga puidus paljogi weel, enne kui aita üllese sai, ning ta piddi jälle 10675 kiwri ostma. Kattukse kiwra kullud sinna 9025 tükki arra. Paljus neid kiwra koxko arwates woi sada.

18040 kiwri.

10675 "

9025 "

Neid saab 37740 kiwri.

— mid —

12. 24) Kui üksteist walla pesjaronnast olleks hobbe rahk, na 1647 rubla 45 kopyjontleida; pabberi rahha 3678 rubla; waske 3041 rubla 53 kopyjont ja klubi-rahha 846 rubla 50 kopyjont. Sureks lähmaks selle walla rahha rikkusse summa, se küil maksaks ar, wata?

1647	rubla	45	kopyj.
3678	"	"	"
3041	"	53	"
846	"	50	"

Ja tulleks 11213 rubla 48 kopyj.

25) Agga selle walla mõisnik ehk mõisa Herra ki-
dab, et temmal üksikpäini enam rahha on, kui
nii mitme saia inimisesel ülle hulga, kedda
enne nimmetasin. Temma ütles omma loetud
rahha arus 540 rubla kuld rahha seiswad. Hobbe,
dod 3024 rubla; pabberid 8010 rubla, waske 435
rubla ja klubifid 1514 rubla. Katskem nüüd järre-
le, kas temma rahha warrandus ülle käib ehk
mitte?

540	rubla.
3024	"
8010	"
435	"
1514	"

Temmal on 13523 rubla

13. 26) Kamelidest "oeldakse" see ramatus, kelle nimmi
Pühkapäwa Wäike- luggemised, et kamel rahk,
hetõistkümmne pennikoorma tewahhet fundimata
päwad ära käib, se on 84 wersta. Kui nüüd
sefugguse ellajaga terve nädal eddasi minnak,
se, olgo siis küil, et ühtel päwal enamgi ja,
dab ja tõisel vähema, siis ommeti seitsme pä-
wa kohta hulga maad korjab, mis praego kot,
feks sunnis arwata. Kui ühtel päwal 86, tõisel
88, kolmandal 84 ning neljandal ja wiendal ka
se wõit maad jõuab minna; agga kuendal
80 ja seitsmel 85 wersta maad ära käib; mis
se ülle nädali wälja teeb?

86	wersta.
88	"
84	"
84	"
80	"
80	"
85	"

Se teeb wälja 591 wersta.

27) Teilihõrwa ostis üks wõerkaubätsija inimeseme
ommale ühe fuiga arwamata nimber kando tõukone,

¹⁴ 28) Neid olli wasto wõtmiise lou järrele:
2455, 395, 25, 33475, 4750 ja 45200 tükki.

Neid kõiki lotis ree-penl ärra nambeldnd ja
mindnd farad; agga katskem järrele, kas ühte,
korko paljo on?

2455 kiww.
395 "
25 "
33475 "
4750 "
45200 "

Neidon 86300 kiwwi

28) Kui kaupmees wõid ostaks kakshe tallomõtte
käest, kõifelt 30 tt kõifelt 47 tt. Agga mõisnikku.
~~käest~~ 250 tt, 462 tt, 381 tt ja 586 tt. Kui jälle neid
naelo ühtekorko arvatakse, kas siis kaupmõtte
käs paljo wõid ollaks?

30 tt
47 "
250 "
462 "
381 "
586 "

Saksa on 1736 tt

29) Saksa = maalt Perlini = linna furest wabrikust
panti ühte laewa mis Rootsi = mali laas, walged kal-
lewid 1450 künart, halli 5645 künart, walmis wärsitud

¹⁴ ¹⁵
punnaft kallewid 808 künart, finnist ja rohki¹⁴list
kallewid 1060 künart, fidi riet 2040 künart ja kal-
list linnaft riet 4827 künart. Nõtto künart tulli
seält wabrikust felle korraga riet wälja?

1450 künart.
5645 "
808 "
1060 "
2040 "
4827 "

Sis tulli 15830 künart.

30) Oskdakse äripixi = linnas arwamata kaup-
lemist ramatutega ollewad, ning neil, kes neid
milga kaupja fise ostwad ja wälja müwad, pood
ja müma toad allati kõiki sugga ramatuid
läbi, ning isfiaranis veel fured ei dala linnas
feismas, mis kõigesugga ramatutega täidetud
peavad ollema. Kui nüüd üks ~~üks~~ ^{üks} Wenne wüfist
4803 saksa ramatuid ostis, Wenne ramaturfi 456
tükki, Prantfusse ramatuid 8924, Inglise ramatu-
turfi 4040, Pola ramatuid 296, ja Laddina = kele
ramatuid 2998 tükki. Marfab nüüd arvata,
kui paljo sedda Jummala föma ja münd tarkuse
hallikast tükki arro järrele ühtekorko joorset?

4800 turki.
 456 "
 8924 "
 4040 "
 296 "
 2998 "

Sedda joorfeb. 21519 turki.

31) Sweitsi = maalt pandi junsto laewa, mis Wenne = rxi kaubale tuli; ning olli fuis, kuu wal ja wöeti walged junsto 540 2tt 12 tt, ja 662 2tt 18 tt. Rohkelist junsto olli 820 2tt 11 tt ja need seddafammo 356 2tt 13 tt. Mitto leifixast ja naela faine sedda wäera ^{ma} kallist kauba arja?

540 2tt 12 tt
 662 " 18 "
 820 " 11 "
 356 " 13 "

Sis faine 2380 2tt 14 tt

32) Wasiljewski hallikas, ^{mis} kõige solatfema teppa, annab sola keetjatele 6 ja päwa kohta 511 lei fixast aina walmis sola järrele. Kui needfam mad sola teppjad terve nädali sola keetwad, ja kahhe päwa fees 511 leifixast 13 naela, kol me päwa fees 513 leifixast 17 naela ning jälle kurnmagi kahhe päwa fees 512 leifixast 10 naela

sola walmis jändwad xeta, kas fuis ülle nädali paljo roggub?

511 2tt 13 tt
 511 " 13 "
 513 " 17 "
 513 " 17 "
 513 " 17 "
 512 " 10 "
 512 " 10 "

Sedda roggub 3589 2tt 17 tt

33) Uks kulus Herra furri ärra, ja jättis omma Prunat lesjeks. Agga et sefamma naeste rahwas ilma fure fon wäsfata olli, minis ta minist om ma mebbe warrandusfest ärra, ning ellad wair felt sellega, mis pärrandusfeks olli järrele ja nnd. Cositexs sai ta werkega kaubale, ja andis seddafamma 355 rubla eest ärra. Pärrast üht maria ja furtat lolda minis, esimesse eest 20432 ja teise eest 2730 rubla wättis. Et laialt ei furt nnd ahntfeda ja ^{rahha} armastar, fuis üht wisi pärra list ja kannixest rohho = aeda, mis kõigefuggufe kallil pundege täidetud, 7272 rubla eest teise hea inimese kätte andis. Wimaxi kaht furtat kat telt 3200 rubla eest minis, ning wölga 99987 rubla kätte sai. Sireks selle rikka lesje rahha

Summa tõiſis, ſeddagi ſin arwame?

355	rubl.
20432	—
2730	—
7272	—
3200	—
99987	—

Se tõiſis 133976 rubla.

34) Prabbinaſt pabbori weſki pealt ſai üks Perno kaupmees kolm koormad kirjutamise pab. berid. Cofimeſeſt koormast arwati ja loeti 3467891 lehte, tõiſeſt 4677856 lehte, ja kol. mandeſt 8679712 lehte kõige penemad pabbe. rid. Kui nüüd kõik kolm tõiſe ſhte kogutakse, mis nimmie al ſünnis ſis neid tuhhandid luggeda?

3467891	lehte.
4677856	—
8679712	—

Sis ſünnis luggeda 6825459 lehte.

35) Kui rahha ollers 5600743 rubla, 1302167 rubla, 882409 ja 4140732 rubla, kui palju ſe ſis ühte korra ollers?

5600743
1302167
882409
4140732
11926053

Sis on 11926053 rubla.

36) Üks kaupmees ſai Saksamaalt kedratud ſidi kaubale, ja ostis ſeddafamma pool walnis tektud lööd 17 pundi 25 naela, 30 lodi i ſolodnik, ja 5 pundi 32 naela, 2 lodi, ja i pund 24 naela, 18 lodi, ning 28 pundi 24 naela 25 lodi ja 2 ſolodnikko. Hea melega ſowime näkha, kui palju ſe kaupmees ſidi olli ſannud?

17	pundi	25	ft	30	lodi	i	ſolodn.
5	"	32	"	2	"	"	"
1	"	24	"	18	"	"	"
28	"	24	"	25	"	2	"

Taelli ſannud 53 pundi 27 ft 12 lodi

37) Ükskord jaggati ühte korraks waesta laekar ärra, ja leiti kogutud rahha ollera: 25 rubla 72 kappikant i tenniski 2 polluskit; 8 rubla 47 kappi, kant i tenniski i polluski; 17 rubla 43 kappikant, ning 21 rubla 89 kappikant i tenniski i polluski. Kui palju ſed. da walja wõetud ja ärra loetud rahha olli, ſedda katozem arwata?

25	rubla	72	kappik.	i	tenniski	2	poll.
8	"	47	"	i	"	i	"
17	"	43	"	"	"	"	"
21	"	89	"	i	"	i	"

Sedda olli 73 rubla 53 kappik i tennisk. " poll.

— ſum —

38) Üks floora aias terve aasta kohta 420 wati
3 ankurt 7 topi 2 korterid, ja 85 wati 2 ankurt 4 topi
3 korterid, ning 141 wati 1 ankurt 14 topi 2 korterid
ammast mõisai wina. Paljus sai se mees
sedda kanged joma aega whitekorko?

420 wati 3 ank. 7 topi 2 kort.
85 " 2 " 4 " 3 "
141 " 1 " 14 " 2 "

Ta sai 647 wati 2 ank 26 topi 3 korterid

39) Tisler Tults ostis nelli planki mahkora
münd woderdarnise tarwis, ja olli esfi.
merne plank 7 füllda 4 jalga 6 tolli ja 5 kriipsa.
Tõine 6 füllda 6 jalga 8 tolli ja 7 kriipsa. Kolmas
8 füllda 1 jalga 9 tolli ja 7 kriipsa. Neljas 5 füllda
6 jalga 11 tolli ning 8 kriipsa. Kui se tisler neid
planka kõik füllda tolli ja kriipsude kampa
korko arwas, paljo sai ta siis sedda kallist
pund white korko?

7 füllda 4 jalga 6 tolli 5 kriipsa
6 " 6 " 8 " 7 "
8 " 1 " 9 " 7 "
5 " 6 " 11 " 8 "

Ta sai 28 füllda 6 jalga " tolli 7 kriipsa

40) Üks mõisnik sai white fuggise omma räljadedest

ruksi wilja 28 fellitst 36 warka 2 küllimilto
4 karnitst. Ovi 18 fellitst 42 warka 3 küllim. 2 karn.
mitst. Kaero 16 fellitst 27 warka 1 küllim. 5 karn.
flornid 15 warka 3 küllim. 4 karnitst, ja linnafe-
mid 36 warka 1 küllim. 3 karnitst. Paljo on nüüd
kõik sedda wilja whitekorko?

28 fellit. 36 warka 2 küllim. 4 karn.
18 " 42 " 3 " 2 "
15 " 27 " 1 " 5 "
" " 15 " 3 " 4 "
" " 36 " 1 " 3 "

Sedda on 64 fellit. 15 warka 1 küllim. karn.

41) Üks pabberi wabrik meister nimis white
fure kaupmehhele walged kirjutamise pabbe-
id kõige kallimast tõust mis on № 0. 25 palli
6 rifi 10 ramatud ja kamba peäle 12 lehte. Siis
esimese järgmist, mis № 1. 25 palli 8 rifi
12 ramatud ja 16 lehte. № 2 tõust: 32 palli 8 rifi
18 ramatud ja se wõrt lehta. № 3 tõust: 30 palli
8 rifi 12 ramatud 20 lehte. № 4 tõust: 55 palli 15 rifi
10 ramatud ja se kamma wõrt ka lehta. Nüüd küe
hea melega kuulda soowisime, kui paljo se kaup-
mees pabberid sai?

— and —

25	palli	6	rifi	10	ramt.	12	lehte.
45	—	8	—	12	—	16	—
52	—	5	—	18	—	18	—
30	—	8	—	12	—	20	—
55	—	15	—	18	—	10	—

Ta sai 211 palli 5 rifi 5 ramt. 4 lehte.

42) Ulke kaupmekkhal olli uus maia, ja ta pöe
 cetar ühhes maia 84 füllda 2 koormaad i jalg
 puid aastar arva. Toises maia 62 füllda 2 koo-
 mad i jalg; kolmandas 76 füllda i koorm ja
 i jalg; neljandas 94 füllda, ning viendas maia
 58 füllda 2 koormad. Paljo ostis se kaupmekk
 selle aasta sees puid?

84	füllda	2	koorm.	i	jalg.
62	—	2	—	1	—
76	—	1	—	1	—
94	—	1	—	1	—
58	—	2	—	1	—

Ta ostis 376 füllda 2 koorm. i jalg.

43) Pono kullasep kirjutas ja sai Peterpinski-
 linnast 52 marki 15 karati ja 6 krem kulda. Kui
 se kae olli, siis kulis, et üks tõine paljo alla,
 malt kulda müüb, ning võttis seält veel 48 mar-
 ki 20 karati 10 kremi ja jälle 56 marki 8 karati
 ja nifamma paljo kremisid. Agga kui paljo
 se kark ühte karko teeb, arvat küll kullasep järrels?

52	marki	15	karati	6	kremi
48	—	20	—	10	—
56	—	8	—	8	—

Te teeb 157 marki 21 karati n krem.

44) Mitte kava parraft sedda kulla ostmist,
 ja sefamma kullasep Saksamaal hõbbeda
 kambale, ja ostis seält 42 naela i marki 7 untsi
 i loe ja 3 kwenti hõbbedad. Et seält sedda odda,
 walt sada olli, siis ostis se veel: 60 naela 4 untsi
 2 kwenti, ja 73 naela i mark 2 kwenti, ning rimaks
 87 naela 3 untsi i lood ja i kwenti. Sures kogus
 kus mind selle kallins petawa asja summa,
 sedda katsuma karko panna?

42	nael.	i	mark	7	untsi	i	lood	3	kwenti.
60	—	4	—	4	—	2	—	—	—
73	—	1	—	2	—	2	—	—	—
87	—	5	—	1	—	1	—	—	—

266 naela 4 mark. 2 untsi 4 lood 4 kwent.

45) Kui ma-ilma lomisest ollers mahha wõtta:
 765 aastad, 271 päwa, 16 tundi 45 minuti; ja
 692 aastad, 294 päwa, 18 tundi 57 minuti; ja 845 aas-
 tad 342 päwa 23 tundi 29 minuti; ja 892 aastad,
 227 päwa 19 tundi 7 minuti; ning 760 aastad,
 322 päwa 17 tundi ja 48 minuti; kas siis se aeg
 — juu —

24. Karmax jubba sinna leggi, mil meie kallist kun, nastaja Jeesus innimeisiks sündis, kix olleri veel gi pmdo?

756	aast.	271	päiv.	16	tund.	45	minut.
692	—	294	—	18	—	57	—
845	—	342	—	23	—	23	—
892	—	227	—	19	—	7	—
760	—	322	—	17	—	48	—

Parranduste 3949 aast. — . — . — .

46) Üks apteker läks lõise linna ellama, ja rätis kõik omma rohkend leggi. Kui ta neid xini pakkis ja ärra kalus, siis leiti temmal ärra via allavad: 184 naela 10 untsi 5 brahma 2 skrupli 18 kran; 40 naela 4 untsi 1 skrupl. 6 kran. 52 naela 8 untsi 4 brahm. 11 kran. Paljuki widi se kord seft linnast sefuggust kallist ihtuulikro terwise nõidjad ja hawa parrandajad rätto warrandust ärra?

184	W	10	untsi.	5	brahm.	2	skrupl.	18	kran.
40	—	4	—	1	—	6	—	—	—
52	—	8	—	4	—	11	—	—	—

Ta wõi 277 W 11 untsi. 2 brahm. 1 skrupl 15 kran.

47) Kui õnnistud kalla aial olleri arwata, at üks laer 34'678, 910 ränne mäeli toob, ja lõine 1819, 146 ränne, ning kolmas 78967895 ränne. Olgo siis nende

19 25.
nõidjate sear se mees, kes fudab sedda hingede pulka ihtuukoro luggeda, mis helde Lõja õnnast rohkest armuust meie taiduuseks on lahkunud siiggida, ja tulla ja meie õnnaks olla?

346	78910	ränne.
461	89146	—
789	67895	—
<hr/>		
1398	35891	ränne.

48) Nende ude pabberi rätto õnnest mis keis, ri Herra nõid laokis tötto, ollen õnnina näimud ollerad kahtekümme wiestel 5133, 163, kümnestel 2'608, 378, ja wie rublastel 3472162. Whtuukoro wõi se xül ihtu aruamotta lulega rublasiid wälja tötto, ha, ja xini paljo siis weel faaks ollerna, xini nende wimist õnnest. rätto faaks. Siin rättoime sedda, mitto tükki need nimmetud wälja leggerad:

5133	163	rätto.
2608	378	—
3472	162	—

Need tenad 11213703 rätto.

49) Üks tükkia olli ihtu werend aasta fees 445, 612'190, 347 tötto mustaga pabberi peäle parrand. Lõise werend aasta fees 425, 462'198, 453 tötto. Kol, mandama werend aasta fees 369, 457'980, 041 tötto.

— July —

Neljändama viiend aasta fees 6,890'007, niis tähte.
 Sureks latta lähkas nimid se tähede summa
 terve aasta kohta?

445612190347 tähte
 425462198433 —
 369457981041 —
 6890007415 —

Se lähkas 1247422376236 tähte.

50) Kui on kokkoarvata 846540415, ja 420047541,
 ja 2004567809 ja 18435946, ja 364025040, ja 146952783
 ning 34567809; eitea, kas süski maailmisse surust,
 send peans sama arv mitte?

846540415
 420047541
 2004567809
 18435946
 364025040
 146952783
 34567809

Cifa mitte 3835137343

—
 no laubt.

L. H. Moritz
 Emerson.

Dorpat, au 14 Februar 1821.

Fortsetzung

Das bei Dulle in Rom jetzt auf im Druck
befindliche Konventionell.

Der Aufsatz in der Titel wird nach
gelesen werden.

Der Aufsatz des Meisters erfolgt die vollständige Druckbereitschaft
sobald er eingereicht worden ist. —

Mzj.

II. Rakha-arvamisfe

exemplid.

1) Rakha armas ja hoietaw warra igga inimesel; ning olli tedda ka ühtne lapsukesfel ringitud kopp, pikuteft 24 koppigad kokko korjatud. Leftfammast nimmetud warrast andis ta 12 koppigad saie ja õunde left'arra. Agga kui mõlemad asjad raifastud ollid, hakkas rakha järrele arvama, ning leidis agga omma kottist

24 kopp.
12
weel 12 koppigad.

2) Armaatus kallis assi köinide keskes, ning sagge, daste kuuldarfe ja nähtakse, et tedda ennam laste kui wana inimeste seast leida on. Tedda wisi juht, tus ka üksoord luggu, et isfa metfast tulles omma wainose poiale 46 päikelt tõi. Põmoga jooksi se

2. laps fauna jure, ja jäggas seäl kōiste lastele
26 pätkelt ärra; kui palju sai se helde südda,
maga laps isgi?

116 pätk.
26 —

Ta sai 20 pätkelt.

3) Üks leiba teggia foldari teggi ühhe teoga 84
naela leiba. Seält piddi ta 62 naela ~~leiba~~ ärra
andma; palju siis jäi temmale?

84 naela
62 —

Temmale jäi 22 naela.

4) Kui inimmesel on linna müünes 73 rubla
raha jures, ja annab seäl kauba eest 47 rubla
ära. Paljo temmale siis veel kois tua jääb?

73
47
—
Temmale jääb 26 rubla.

5) Suremäe kõrtsnik tõi okto 104 tobise wadi 4,
kut kõrtsi, ja hommikus olli 63 topi ärra jõdud.
Mitto topi olli siis veel watis.

104
63
—
Watis olli 41 topi.

22 34
6) Aluta Tomas sai omma puust maast on
nistud wilja süggisel 164 warka wilja. Agga
78 warka seft wiljast olli odrad ja kaerad. Palj
jo jääb nüüd järrele rukki wiljaks?

164 wark.
78 —

Rukki wiljaks jääb 86 warka.

7) Ühhe mõisnikkul olli 198 lammas. Seist
nüüd temma muist, ja muist tappis ennese tarwis,
ning kahtnes ja sai karja hulgast sedda wisi wä
hemaks 73 lammas. Paljo jäi selle Herrale lam
mud ülle talwe?

198 lam.
73 —

Ülle talwe jäi 125 lammas.

8) Some = maal pōdra sammalt otfata "õfldan" ehk,
se kaswawad, ning on 1807, kui seäl suur leiba
pudus olli, tedda hakkatud leiba abixi prugitama, tulli
ja tänna päwani jõdawaks rohkaks potama. Kui t,
nüüd 1821 aastal tahhama sedda teada sada, mitton
— Druul —

4. aastad jekt aiaft on möda läinud, füs peab fedda wisi arwana:

1821 aast.
1807 —

Möda on läinud 14 aastad.

9) Ue Testamendi = ramad^t sai aastal 1715 esfi, meft korda meie keles ja töe õppetuseks walmit trükitud^s meie esfi wanneimate kätte antud. Agga kui nüüd 1821 tahhame arwata, mitto aastad jekt aiaft on möda läinud, kui esfi, menne walgu^s felle rahwa keeles hakkas koitma, füs näme, et ~~lõhki j~~

1821 aast.
1715 —

jubba 106 aastad ~~läinud.~~ mödaläinud.

10) Agga kõik se pühha kirri, wamma ja uus testament, mis ühhe fönnaga Pübli = ramatuks nüame, sai alles 1739 mal aastal täieste walmit^{antud} trükitud^s meie ja meie wanneimate kätte; ar, wakem nüüd jelfarmal aastal jälle, kui

paljo näwi aasta arru järrele jektgi aiaft möda läinud?

1821 aast.
1739 —

Möda on läinud 82 aastad

11) Agga fedda walguft, mis Saxsa = maal Int, teruse läbbi olli tõusnud, laskis armuline Jummal ka fia meie male paista. Andreas Knöpken olli esimehne õppetaja, kes Saxsa = maalt tuli ja Ria = linnas 1522 fäl aastal hakkas luteruse usko õppetama. Paljo füs fedda aega on, kui esfi, meft korda Saxsa rahwale hakkati õiget^s usko õppe, tuft kulutada? —

1821 aastad
1522 —

Fedda on 299 aastad.

12) Agga 1758 mal aastal tullid monned. kaupmeh, hed Saxsa = ma rahwa foust fia Eihwlandi = male kauplema. Sende järrele mõnne aasta pärraft tuli ka üks õige ja wagga mungas, nimmega Meinart, kes esimehne piiskop fün maal olud, ning kes jum

— Jekt —

6. mala juhtatamise läbi kõige vaesega pühha
risti õppetust kuulutama. Ette sedda meie Lihvi-
landi - ma rahvas on kuni paggarnad ellanud.
Kuni paljo nüüd fest ~~et~~ aiaft meie aiam aega
on möda läinud?

1821 aast.
1158 —

Sedda on läinud 663 aastad.

13) Loetud luggu kahhaneb ja wõetaw asji vähhe-
neb, kuni tedda wõetakse ja tarwitawa kohhale tak-
hotakse. Et luggu nenda, näme ühhest kaup-
mehhestgi, kes ühkel juul 362 pütta sola omma
aita paigale panui, ja teise kewwade omma
ramatust leidis, et ~~407~~ 437 pütta olli sellestal,
we seed ärra müünd. Paljus olli temmal siis sola
aitas weel?

362 pütta.
437 —

Weel olli 125 pütta.

14) Kuni üks kümruk saab ülle mõisa wäljade 867
wilja wakra wilja, ning annab mõisa pärris 747

temmale kümniuse wilja makha 87 wakra, ²⁴ paljo
saab se pärris Herra isji?

867 wakk.

87 —

sa saab 780 wakra.

15) Ollend praego 1000 rubla rahha ollerad, ja
wõttaks i ainfa rubla jurest ärra, kas siis paljo
paigale jääks?

1000 rubl.

Paigale jääb küll 999 rubla; agga "hiteimust",
gi esimest nummert ei olle ennam leida.

~~enmam leida~~

16) Et luggu nenda, kuni paljo jääb siis paigale,
kuni 200 rubla 1000 andest rublast ärra wõetakse?

1000 rubl.
200 —

Süs jääb 789 rubla paigale.

17) Prantjuse - maal Straasburgi - linnas ellad üks
mõistlik mees, nimnega Johan Kuttensberg, ^{kes} agga
Saksa - maal Mainfi - linnas olli temma fündi-
nud. Selamma kallis inimenne 1436 mal aastal

— 24 Jüli —

8. samato trükkimisest kurnoti üles võtmise, ja esimesed trüki kirjad välja annud. Nüüd 1821 aastal kinnustakse teada, kui kaua juba se kõige suurem tarkuse hallikas mapeal on kehtnud.

1821 aast.
1436

See on kehtnud 385 aastad.

18) Tartu- linn omanduse Püha ja Tallina maal kõige varem linn olnud, ja on suur kulud Wenemaa Würst Jurjei Jaroslaw temma allust üles võtmise, ning 1030 maal aastal pärast Kristust ehitama hakkamud; suure felle linna wamaduse aastad korjavad?

1821 aast.
1030

Juba 791 aastad

19) Marahwa nädala-lehtes kuulutati, et minev aastal Püha kubbernemangu, rahked fig, gimist on olud, ning tallo rahvast Lätti ja

25 9
Ma-rahwa foust 21429 last sündinud, agga 12165 inimest surnud. Kui suur hulgaga sündinud hulgast maitta arvame, mitto hinge on siis felle aasta sees tallo rahvast jure tulnud?

21429 sündin.

12165 surnud.

On tulnud 9264 hinge jure.

20) Tulleb küll fellepärast aja pärast wägga inimestleda, mis 30 maal Martsi-kuu päeval kuulutati, et Peterburris 7550 last sündinud, ja 10726 inimest surnud. Kui ühtes ainsas linnas ni suur sündimisest ja surremisest hulk kuluse olnud, paljo seal küll wõib siis ellamad ja liikumas rahwusest olla? agga jägo se muidis mõtlemisest peale, ja katsume arvata, kas seal rasgo woi kabhane misst sel aastal inimeste poolt on olud?

10726 surn.

7550 sünd.

kuluse küll 3176 inimest enam surnud olnud.

10
21) Üks pri inimenne ostis ommale päris platsi
ja andis selle eest 2504 rubla. Semmal olli kõik
kappikud kokko arwates 4989 rubla; agga paljo
jõi selle inimesele maia ehitamisse ja plat-
si harimisse tarwis rahha ülle?

4989 rubl.
2504 —

Semmal jõi 2485 rubla weel ülle.

22) Üks kaupmees ostis 10,000 künart kalle-
wid, ja müüs jalla peält seftsammost kaubest
3211 künart ärra; paljo sai tal weel omma po-
di wia?

10.000 kün.
3211 —

Jõi weel 6789 künart

23) Wannast arwatase, et 555 aastal esimen-
ne neoke on nähta elnud; kana siis teame ni,
sugguse wägga tarwitawa riista ma peäl omma
modi, näo ja teo fees ollerad.

1821, aast.

555

Ei kaneminne kui 1266 aastad.

24) Moses suur Prohwet ja Israeli rahwa üllern
peälix; sündis 2400 aastad pärrast loomist. Mitto aeg,
tad on nüüd seft aiaft ma ilm wannemaks läinud,
kui se pühha mees, kes Jummal kätte kasko rahha
tte kulutas, ilmale olli tulnud?

5770 aast.
2400 —

Seft aiaft on 3370 aastad möda läinud.

25) 600 aastad pärrast Mosesse sündinist sai
Salomon, kes ommal dial kõige targem inmi,
meste scaft olli; Inda rahwa kuningaks. Kui
neil päiwil loomisest sadix 3000 aastad olli
mööda läinud, paljo aega on nüüd temma
wallitluse harakatusest sia male ilm irka
ühte wisi elanud ja kuningad ning keisrid da-
an järkefid pärriinud?

5770 aast.
3000 —

Seft aiaft on 2770 aastad ilm wannem.

26) Inimenne lains wasto pühhi linna, sedda
— Jost —

12. oftma, mis ommaft kaeft ei ole fada, ja wõttis
fest jiskust paljust, mis Jummal tedda hinna
poleft olli õnnistunud, 64 rubla 75 koppigast
rahha jure. kui kõik olli nõustud, mis
nõustamist omma kohta waia teadis ollewad
fuis olli 32 rubla 25 koppigad ärra kullunud;
paljo fai inimene weel rahha taggafi
tua?

64 rubl. 75 kopp.
32 — 25

Ja fai 32 rubla 30 koppigad kois wa
27. Üks jänkär maia mees rannil omma wil-
jast ~~rehte~~ rehte aeges 86 warka 3 küllimito
rukkid falwe; agga talwe künnla päwa aial
hakkas mees mõtlema, et rottireged, mis fuis
ne täitnud, kui rehte pärs jooksis, ollid tühhen-
duft, ja weel peälegi falwest 39 warka wälja
~~27 warka~~, mis ka lõpmas olli; et se kullunud
warrandus puduse kartust fuddamekse ärritas,

13. hakkas kohhe järrele arwama, kas warkade hulka
falwes weel fuur on?

86 wark. 3 küllim.

39 — — —

Olli fuis 47 warka 3 küllimito weel falwes.

28. Sare-maal fai üks mõisnik ülle kahhe lamina
nido 135 leifkast 8 naela head fuist willa. Kross
poleft osteti warsti temma kaeft 68 2tt 16 tt ärra;
rikkas mõisnik weel wille poleft on?

135 2tt 8 tt

68 — 16 —

On 66 2tt 12 tt, sepon pea pool aller.

29. Põrtfimees Mart tõi õhto 249 topi õllut kõrtfi;
agga tuli ka paljo te rahwast sinna õ-maiale, kes
kui õllut foid maitsta, ja wägga heaks sedda kiit-
fid, te waewa peäle üht jodo õõd hakkasid pidda-
ma, ning tõise päwa ärra mõnnes 76 topi 2 kopterid
ollid feltfi peakt ärra raiskanud; paljo jätfid need
inimmesed seft õlleft tõiste jodawaks?

— järg —

249. topi " korter.
 76 — 2 —

Naad jätkid 172 topi 2 korterid täiste jna.

30) Üks inimene leidis head tööd, mis hoopis
 kaua 640 rubla 30 kappiga temmale valmis tegge
 misse cest fise toi; äga enam fies eggajues
 seal jures ei kullutanud, kui paljast 84 rubl. 63
 kappiga. Suurt hindu temma fies selle kasu
 sadetawa äga enesele tein?

640 rubl. 30 kappi.

84 — 63 —

Ja tein 355 rubla 63 kappiga.

31) Üks aulik inimene tellis pabberi woore
 peält 465 rifi 16 ramatud ja 20 lehte paberid, ring
 laskis ära tua. 165 rifi 8 ramatud 12 lehte võttis
 ta omma prugitawaks, ja mis ülle fedda olli, jäg.
 gad hea sõbrade kätte ilma omma kasu mündma,
 ta. Sunnib felle inimese auks kül järrele arwa,

ta, kas omma woi täiste kasu pärast olli enam
 waeua näinud?

465 rifi 16 ramat. 20 leht.

165 — 8 — 12 —

On nähta 300 rifi 8 ramat. 8 lehte täiste pärast
 laskis tua.

32) Tallina kaupmees sai Wenne tubbaxast
 736 pundi 38 tt 14 lodi oddawa hinnaga osta, ja
 arwas 399 pundi 5 tt 30 lodi kül fise ostmisse
 rahha ära tasuwad, ring mis ülle fedda,
 kõik omma kasuks tulles. Kui ette arwatud
 asfi kõik õnnega järrele ja kätte tuli, kül fies
 pea pool üsna ommaks ja omma kasuks jäeb?

736 pund. 38 tt 14 lodi

399 — 5 — 30 —

Jah 337 pundi 32 tt 16 lodi fies kasuks.

33) Kui 36 fellitst ~~il~~ wilja kaupmees aita pan-
 neb, ja seält 25 fellitst 16 tündert 6 küllimito ära
 müüb, palju jääb kaupmehele aita weel?

26. sellitf. ²³ tündert ⁸ küllim.
 23 — 16 — 6 —

Sis 10 sellitf 7 tündert 2 küllimite jäebaita.

34) Üks korjas ommale rahha feismarja juhtus ka üksoord õnneks, et juure hole ja verre waeraga 1000 rubla täis sai, ning püdis sedda paigaliseks warraks aina terve^{hoida}, agga juhtus kui temma kinsamuseks üks tarwiline asji 150 rubla 45 koppiko ja 2 polluski ^{est} sel korral mina ollema; ta pid di siis ommetegi sedda mis ühhe ja wäet arvata, wa nimme alla olli tallele pannud, jälle poli tama ning sedda wõtma, kelle asjet ja ammetid rahha hoidmine ei jõudnud täita. Paljo siis ülleameto agga ommetig^e wägga tarwilime asji temma tubhandet rifus on kuulda, agga mis noietawand weel paigale jäi, sedda tahhame nähha.

1000. rubl. ³⁹ kopp. ⁴ pollusk.
 150 — 45 — 2 —

~~Salla~~ 819. rubl. 34 kopp. 2 polluskid, paigale j...

35) Heina = su 9 mal päwal tuli inimenne omma õppetaja juure ~~wat~~ wannadust fündimise ramatuft lastna järrele waffata; agga kui fe leitud olli, itles ^{õppetaja} temmale temma õiguise kätte, et ta weel 60 aastad wannadust ei olle, waid alles 38 aastad, 2 künd ja 4 päwa. Tallus siis mees jälle õppetajad, et ni hea olleks, ja temmale teada ammaks, kui kanaja mitto päwa weel peab mõisa hingede päi wi teggema. Wõttis siis ka aus õppetaja wae, waks ja arwad nenda:

60. aast.	" künd.	" päwa
38 —	2 —	4 —

On weel 4 aast. 9 künd 26 päwa sul tenida.

36) Üks inimenne fündis 1793 mal aastal, ja taktis omma wannadust 1821 sel aastal ka näiwe ning tundidegi järrele teada sada, ning temmale sei ka sedda fowitud ja tehtud, et isfigi sel geste nähha wdis, et — wõttis —

1821 aast.	2 ⁱⁱ kuul	5 ²⁹ päeval	18 ²⁴ tunnil
1793	— ii —	8 —	20 —

ta 27 aast. 2 kuul 26 päeva ja 14 tundi vana olli.

37) Ühhe mõisnikul olli 89 tundra, 5 küllimistö, 2²⁾ matti ja 3 topi alla arvatud põllo maid, agga et põld ilmaki ühtes platfis fulla vilja kand, ja ep olli, nenda füs ka sellegi Herral matkha ja, tud jäätmaid, rõlvatunud aia äered, jõe ja oia kaldad ning kraavi pardad ja käidavad teed 10 tundra, 7 küllimistö, 3 matti alla maad ärra pärrisid. Paljus on temmal nüüd fulla põldo ja vilja kandjad maad?

89. tundra.	5. küllim.	2 matt.	3 topi.
10 —	7 —	3 —	—

Sedda on 78 tundra 6 küllim. 3 matt 3 topi alla

38) Üks mõisnik müüs omma mõisa ärra, füst et tol 98749 rubla võlgo olli. Mõis maksis temmal 1000,007 rubla. Kui võlga korraga kätte andis, paljofai ta isfi feält korvast ommale?

1000007 rubla
98749 —
<u>901258 rubl.</u>

39) Ühhe fure fõu inimesel olli 3497,543 talert võlgo. Agga laimaja hakkas omnia takka pärrima, ning võlgnis fatis temmale korraga 1100,003 talerid kätte, paljo on temmal veel maksja?

3497543 talerid.

1100003 —

Weel on 2397538 talerid makssta.

40) Kui ühhe vete peäl on 54235,423 landa val, mis faotud, ja fadab 30070,903 landa laevaga ärra, paljo jääb ~~weel~~ weel matkha?

54235.423 land.

30070903 —

Matkha jääb 24164518 landa.

41) Üks vaene inimeseme lask omma korjatud ja korjatud koppixuid linna wima, mis isfi loetud arro järrele 363 kopp. piddar. Kui sedda leidis, kelle cest rahha fäis ärra anda, füs teggi kuxrukest lahki, ja lugges tubbaka cest 36 koppigat, pari prastalde cest 72 koppigad. Hering, mis wanna matkhe melest wägga hea nähtis, pettis fu we jooksmissesega 9 koppigad ärra, ja fool wöttis 43 koppigad temma.

— auu 14 Febr. a. o. —

20. Käest kas nänd wamma meed faksale enam andis, kui omma kuxruse jättis?

363 koppikund
 36 kopp. }
 72 — } --- 162
 9 — }
 45 — }

Ei, kuxruse jäi veel 203 koppikund ehk 2 rubl. 50 koppikund.

42) Hone meister Hans wõttis lihhurik Lepjalla käest kaunist maia nel suur tubba ja kolm kamnert korwas, 800 rubla eest walmis ehitada.

Agga oli kaup nenda tehtud: et rahha luggeja ja töö andja meed wõib maiaose minna, kolm kaunist lauda, kaks uhked kappi ja tosin tala ka maia ehitamise peäle eest leida. Glaxkas siis meister tööle, ja ülles raiamise jures (303 rubla ^{kullutas} ärra; sest et isgi sua jna ja töö mehed piacwa palka taltfid. Mürisep wõttis wuffdamendi teg. gemise eest 63 rubla, ja kprona ring ahjude eest 192 rubla. Kattuse kivi laddumise ja rinni wix,

kinnise eest 25 rubla. Temma omma parranda töö ja wälja poort fände waderdaminne kullu, tas 47 rubla; ning kappid, laud^{a)} ja tosin tala 78 rubla. Josi murdis kümme rublatse ~~for~~ ärra, ning mu rüstadega arwas sa ^(20 rubl.) sedda waert wälja teggerad. Suur olli nänd selle meistre peäle aasta päiwe töö kasfo?

303 rubl. } 800 rubla.
 65 — }
 192 — } --- 792 —
 25 — }
 47 — }
 78 — }
 20 — }

Mitte enam kui poljast 8 rubla.
 43) Kui 60, 4, 8 ja 31 topi öllut ärra jearse 125 topi, sest wadist, eggase ühtekorke sedda wati polelegi ei narri?

60 topi } 125 topi
 4 — } --- 103 —
 8 — }
 31 — }

Ei jätta wietgi osja wati, waid agga 22 tobixest.
 — onupistun —

22. 44) Üks mõisnik sai ühkel fuit ille omma heina-
made peält 6425 fado heina; agga ei tarwitariud egga
teinudgi isfi käik ärra. 150 fado nurmas ilma leg.
gematta wälja omma talloprogele. 25 fado tõi
koiu suis hoastele süa; 567 fado laskis talwe om-
ma käija mõisa weddada; 75 fado andis õe-meh-
kele, kes linna koddanikkuks olli; ja 100 fado
müüs isfi turrul re peält ärra. Paljo heino jäi
ses talweks selle Härrale mõisa omma söötmise
tarwis.

150 fado	}	6425 fado			
25 —		}	915 —		
567 —			}		
75 —				}	
100 —					

Temmale söötmise tarwis jäi 5510 fado.

45) Kas paljo jäib, kui 109, 301, 440, 97 ja 53 faarid
tubhandest ärra wõetud?

109	}	1000			
301		}	1000		
440				}	
97					}
53					

Cimnid kui 0 nul.

46) Korraga olli ühtke pabberi wabrik - meistrel.
14678,253 lehte walruis tehtud pabberid. Üks kaupmees

ostis ja wuis 4678,254 lehte pabberid temma käest ärra.
Mitto lehte jäi wabrik - meistrelle weel?

14678253 lehte.
4678254 —

Temmale jäi 9999999 lehte weel.

47) Kaupmees kirjutas Pooksi 563,433 Rtt
rauda; agga enne kui omma aita sai panna,
osteti hulga kaupra emmariiste raud ärra, ning sed-
da olli: 60400; 30; 230000; 50000; 200000; 456
Rtt. Paljo kaupra omma kätte jäi?

60400 Rtt	}	563433			
30 —		}	560886		
230000 —				}	
50000 —					}
200000 —					
456 —					

Temmo omma kätte jäi 4549 Rtt.

48) Maratwa - nädala - lehte nummer 13 mar-
telli, et aasta 1820 ma lõppetuses 519176 tingilma
linna rahwa ja saameeste arwamatta on Riikolan-
di - maal ellamas olnud. Agga olli sel aastal

— 12fuld —

24. mitte ilma linna kihhelkonde arvarnata 9264 last
ennast sündinud kui surnud, kas siis rahvast pal-
jo olleri olnud?

519176 kinge

9264 last.

Sis olleri 509912 kinge olnud.

49, kui 900042,730 peab makha arwama 5984674
paljo jätk^e f^ür ~~jättik~~ ^{ülle}?

900042730

5984674

Sis jätk^e 894058056 veel ülle.

50, kui tahh^udest numri rinnast 4,050607,080
makha arwata 2025303540, kas siis jättik wähten,
dajast surem wai pissem on?

4050607080.

2025303540

tu jättikonra 2025303540; mis justament

rühama f^ür^u kui

wähtendajagi.

— wird f^ür^undung^u erlaubt.

L. W. M. L. v. Engel.

Dorpat, am 1 August 1841.

Kasvatamisse eksemplid.

1) Kes omma warrandust juaab kaswatada, selle saax
saab suuremaks; ja kes üüria 2 koppikad eist müüb, peab ka
teadma, mis 5 üüria eest tulleb wõtta, agga muul wõib õige
arw kätte ei tulle, kui et kätte wile korrale suuremaks kas-
wata^{da}, ja sedda, mis arwata on, ka käega omma fil-
ma ette panna, nenda:

5 üüria.
2 koppikad

Jus on 10 koppikad.

2) Igga innimesel on omma kaks jalga; agga süski
näakse wägga jaggedaste, et korw kolme, ~~et korw kolme~~, nelja,
ja wakkhest weel peale kümne jalla temmal korraga sõid,
mas ja jõudmas, kui omma teed on eddasi minnemad. —
Kui üks juur kläwa 6 hobbofega sõidab, mitme jallaga
käib temma süs, sest igga hobbofel on 4 jalga?

6 hooff
4 jalga.

Ta käib 24 jallaga.

3) Ühe igfal olli 5 last, ja kinkis igga lapseli 5 koppikad
rahha mele heaks; mitto koppikad jaggas temma süs selle korra,
ga neile?

5 last.
5 koppikad
Temma jaggas 25 koppikad.

— Syd —

4) Inimene saab igapäev 3 korda; milto korda le
se ühte nädala peale välja?

7 päeva.
3 korda.

Se leeb 21 korda.

5) Üks kolipõlv ostis 7 lehte paberid, ja igga leht mo
sis 6 kappikad. Paljo temmal raha anda?

7 lehte.
6 kappikad.

Temmal tuli 42 kappikad anda.

6) Üks inimene ostis 8 naela kinnla rasva, ja arva
igga naelast 3 head kinnalt saavad; kui palju sai ta kin
lid kõigest ostetud rasvast?

8 naela.
3 kinnalt.

Ta sai 40 kinnalt.

7) Ühte lallopoial olli 9 leifikaft linna, miia, ja ei
armud omma linna leifikaft ühtegile allamalt kui 9
rubla eest. Katsime nüüd sin arwata, kui palju temma om
ma hea kauba eest raha sai?

9 leifikaft.
9 rubla.

Temma sai 81 rubla.

8) Kui 12 warka rukkid ära müakse, ja wark 4 rubla
maksab; palju siis müga raha saab?

12 warka.
4 rubla.

Ta saab 48 rubla.

9) Kamelid, mis ühte kiraga, on kõige parajamad koor,
ma karidjad, ja öeldakse neist: et seitsekümme leifikaft. päe
wed ilma fundimata jõudwad 12 pennikoormad maad eddafi
wia. Katskem ommetige arwata, milto wersta se jõu
kas lojus päewed wõib ära käia?

12 pennikoormad.
7 wersta.

Temma käib 84 wersta päewad.

10) Kui ühte wõimekkel 3 nisugust head ja jõukaft kam
melid on, milto leifikaft wõib temma siis koraga peale wõh
ta ja ära wia?

70 2tt.
3 kamelid.

Temma wõib 210 2tt peale wõtta.

11) Üks aednik müüs 50 kaarfa pead ära, ja wõttis igass
peast 3 kappikad. Paljo sai temma raha?

50 pead.
3 kappikad.

Ci enam kui 150 kappikad.

12) Rukkide üks niiso fellid on 48 warka; milto külli
misko se välja leeb?

48 wark.
4 küllim.

Se leeb 192 küllimisko.

13) Üks kangur kuddus üht riet 72 kinnalt, ja sai kinn
— 16 —

2
ra kuddimüffest 6 koppikad. Sureks tulles temma tõe paln
ülleütsse?

72 künart.
6 koppikad.

Ülleütsse tulles 432 koppikad ehk 4 rubla 32 kopp
14) Üks wesk-meister jagis ühtke nädalä fees 96 lügge.
wad saepäxi lõhki, ning andis igga paln 5 lauda wälja.
Katskem nüüd, kes esimeestne on ülleütlema, mitto laud
meister selle nädalä fees fai.

96 palxi
5 lauda.

Minnaütleri 480 lauda.

15) Kui antakse 123 wälja, ning kastakse hedda neljag
4 korda suuremaks karwatada; sureks tulles siis sadaw?

123
4

Sis tulles 492 sadaw.

16) Üks tulles, armad lapu¹ sin feddagi lähhele pan
na, et igga nunnel ehk summal omma nimmi on,
nenda: 43 on karwatari, 17 karwataja, ning se mit karw
ter wälja tulles on sadaw. Otsi nüüd fedda winaast, ja

43 karwatari.
17 karwataja.

30 1
43

ütte: 73 1 on sadaw.

17) Üks holakas põisikestne hoidis omma isfa lam

35
bud, ja fai maialt hea inimmete käest weel 162 lam
mast ommale hoida. Agga kui kellegi tõe nenda ka
paln. Temma hoidis hästi neid lomi, mis ta holi al, aias
iggapäew neid isfi söma maapeäle, ning olli üige holas
lambrine; fest siis temmale ka igga lamba hoidmüffe
peält, mis wäljast hoida olli, 6 koppikad anti. Katskem
ommetige arwata, kas temma piisut karfo fedda marfis,
mis kõised lammased kõik kartsid lia ollewad.

162 lammas.
6 koppikad.

Oiijh. tema fai 972 koppikad, se on 9 rubla

72 koppikad.
18) Üks kortomix müis ühtke päewal rask wati üllud
arwa; kummagis watis olli 115 topi, ja loop marfis 6 kop
pikad. Paljo wõttis se kortomix sel päewal rahha olle ast
wast?

230 topi.

6 koppikad.

Ta wõttis 1380 koppikad ehk 13 rubla 80
koppikad.

19) Sellammal päewal öeldi hedda ka 35 topi wina
erra müinud. Loop marfis 50 koppikad. Paljo fai se korto
mix sel ommal päewal wina elst rahha?

35 topi.
50 kopp.

Ta fai 1750 koppikad f.o. 17 rubla 50 kopp.

— müüd —

20) Ühhes kolis raiokasid koki lapfed oppides 76 ramatu
 paberid aastad ärra. Igga rarrad on juur 24 lehte, mitto
 lehte tulleb siis ülleütle?

76 ramatuid
 24 lehte.

304
 152

Ülleütle tulleb 1824 lehte paberid

21) Agga paber, mis seal ärra karmitati, olli koiruht
 kes seelgis, ja maksis temma leht risi = kanpa osted
 9 koppikad. Arvakein nüüd järrele: ~~juur~~ juur olli selle
 aastane koki kullu paberi polest?

1824 lehte.
 9 kopp.

Ta olli 5472 koppikad.

22) Siis, kui ruxki wak ükskord 8 rubla maksis, faka
 üks mõisnik 274 wakka ruxkid kullaga linna; paljo ladi
 hemmale rahha laggasi?

274 wakka.
 8 rubl.

laggasi ladi 2192 rubla.

23) Üks kaupmees ostis 343 fülda pafa, et taltsid juu
 maja ehitada, ning andis igga fülle eest 26 rubla. Küllas
 temmal seada, kui paljo tarattha andis, agga meicha
 hame ka küelda, kui paljo paljad kivrid selle hõne juu
 makswad?

343 fülda.
 26 rubla.

Kivrid maksid 2070
 690
 8970 rubla.

24) Üks koddanix ostis 303 tuki heino, ja kalid igga
 tuut 33 naela. Et head fured tudid, ja nende luggufidgi
 peate kolme fasa olli, fai temmora nendega jarrajaste
 aasta läbbi. Nüüd temma proeg ^{tulli} kolist, ja olli seal karwa
 lamisse arvarrist oppinud, sest katsus ka arvata, mitto
 naela isfal minnena aasta heino ülleütle Caxs?

303 tuki.
 33 naela.

909
 909

Ülleütle olli läinud 9999 naela.

25) Perno linna kalu-roja al kaluti ühhe kätla
 linna kooru üldi, ja leiti nenda täieste 20 leisikast
 linna ollewad kui temma isgi ütles. Temma fai 500
 koppikad leisikast; paljo maksis siis kooru?

500 koppik.
 20 leisik.

Kooru maksis 10000 koppikad, se on: 100 rubla.

26) Wenne keiser Peter I rullad 1704 mal aastal
 Narwa linna Rootsi kaeft omma kätte võtma; agga
 enne kui sedda fama jõndis, olli ih Rootsi laewa ärra
 võitnud, mis Emma-jõe juud ollid hoidmas, ning
 xel iggawhel 230 meest ja ih juurMüksi peal olli.
 kui se fai lehtud, võttis Tarto linna ka ärra, ning

— siis —

Siis läks Narva ümberpirama. Arvarem, kui palju
neid mehti ühhekokko, mis laevaga aravõeti?

230 meest.
14 laeva

920
230

Ühhekokko 3220 meest

27, Üks inimene ostis 444 tt küüla rasva, ning
andis igga naela eest 45 koppikad; palju raha teeb
se ülle selle rasva väärt?

444 tt
45 kopp.

2220
1776

Se teeb 19980 koppikad, se on: 199 rubla
80 koppikad.

28, Kui on nunnori summa 843 kasvatavaks, ja
kasvataja 37; suureks tõuseb siis sadam?

843 kasvatav.
37 kasvataja.

5901
2529

Sis tõuseb 31191 sadam.

29, Üks ära kenta inimene olli omma perremet
huga palga pärast kontrakti nenda heinud, et igga,
päeva peäet, mis temma leivat eddasi lühäb. 88 koppu.

37
Kad palka saab. Paljo saab se inimene aasta raha?

365 päeva.
88 koppikad

2920
2920

Ja saab 32120 koppik. s. o. 321 rubl. 20 kopp.

30, Ühe ~~kopp~~ kaupmehe keldris olli kallist wina
456 puddelid, ja maksis igga puddel 225 koppikad; mit
to rubla teeb se wälja.

456 pudd.
225 kopp.

2280
912
912

Se teeb 102600 koppikad. s. on 1026 rubla

31, Tinnaburi - linna trükkili hilja aego 3009 ra,
matud, ja olli ramato furud 47 poognid. Ait kuitto
poognid pididi trükker musta kirjuse teggema, emme
kui ramatude summa täis tuli?

3009 ram.
47 poogn.

21063
12036

Summa pididi 141423 poognid trükkima

32, Mufkwa ja Ria - linna wähtid on 1060 wersta.
Arvarem, mitto sulda se te pita on?

- Dunt -

1060 werst.
500 fild.

Se te on 530,000 filda rita.

33) Uhhest laevast woeti 10,000 puddelid wälja, ja müüdi neid linna ärra 25 koppixad tix. Paljo ratta faetihelle lühija kamba eest wälja?

25 koppixad.
10,000 puddelid.

Sadeti wälja 250000 koppixad, f.o. 2500 rubla.

34) Puhkapanä wäthe - luggerriste 119 lehte küljepeäl wäldakse: et üks nisuggune kerrakesse, mis fidius ennese ümber teeb, 300 künarst fidi lõnga annab, agga 2000 kerra keest ~~andrad~~ üks nael fidi. Nihto künarst faab ühheft naelast fidiist fidi lõnga?

2000 kerrak.
300 künarst.

Naelast faab 600,000 künarst lõnga.

35) Ria - kaupmees ostis Perlini - linnast 7894 kallist fidiarattikud, ning maksis hoopkaupa ostes tixxi eest 679 koppixad; agga selle hinnaga ta neist ühtegi ei mü nud. Katskem arvata, paljo ratta fatis temma neid eest Saxfa = male?

7894 rät.
679 kopp.

71046
55258
47364

Ta fatis 5360,0 26 kopp. f.o. 53600 rubla

26 koppixad Saxfa = male.

36) Polsoiretoxa on üks linnakene Kamlsatka - maalt, kus ka selle ma wallitseja ehk kubernerella, mat. Temma ka meie armoliko keisri järrele, ja need inimesed, mis seal ellamad, meie kaallamad. Agga Polsoiretoxa ja Peterburri wäthel on 13900 werst. Ta. Katskem seddagi te wäthel fülle kaupra luggeda?

13900 werst.
500 filda.

Sedda wäthel on 695,000 filda.

37) Üks keisfiki - linna ramato kaupmees ostis Itali - maalt 2739 ramatud, ja maksis tixxi eest 374 koppixad. Paljo andis temma selle kuu ramatute eest ratta?

2739 ramat.
374 kopp.

10956
19149
8217

Ta andis 10243 86 kopp. f.o. 10243 rubla 86 kopp

38) Üks kuningas lasis ommale ühes walikus
34568 piisi lehta, ning maksis igga walrus lehtud piisi
est 2384 koppikad; paljo rahha kulli ülleütle anda.

34568 piisi
2384 kopp.

138272
276544
103704
69136

Ülleütle anda 82'410,112 koppikad, s.o. 824,1012
12 koppikad.

39) Parvitali unxord Rootsi Wennemale 36452 lei-
fikast. randa, ja makseti sel korral leifika est 4009 kopp-
kad wasse. Paljo wasse piddime sinna rana est saati-
ma?

36452 ltt
4009 kopp.

328068
14380900

Piddime saati-
ma 14613668 koppikad.

40) Ühe suure ramato feer oli 3000,725 lehte, ja
igga lehte piab 3700 kätte. Mitto kätte oli selle ramato
feer ülleütle?

3000,725 lehte.
3700 kätte.

2100507500
9002173

Ülleütle oli 11,102682,500 kätte.

41) Kui ollas üks fant, kel 7 keppi, igga keppil 7 oksa,
ja igga oksa otser 7 kotti, iggas kottis 7 kaasi, ja igga ka-
seks weel 7 poega; mitto kaasi ollas siis ühhekorra?

7 keppi
7 oksa.

49 —
7 kotti
343 —
7 kaasi.

2401 —
7 poega.

Ülleütle 16,807 kaasi.

42) Mitto tolli on 5 sulda 14 jalga?

7 jalga.
35 jalga.
4

39
12 tolli
78

99
Ciennam kui 468 tolli

43) Mitto korda fööb 18 aasta 46 nädalid feer innime?

52 nädalid
36
90
936 —
43
981 nädalid
7 päewa.

6867 —
3 joma korda.

Ja fööb 20,601 korda.

— Cault. —

44) Üks kaupmees ostis 4 perkovitfa, 9 pundi, ja 22 naela linno; Lemma rahhad nüüd sedda heada sada, millo lodi need kõik on?

4 perkovitfa 9 pundi 22 tt.
10
49 pundi.
2
98 2tt
20
1960
28
1982 tt
92 lodi
3964
5946

Need on 63424 lodi.

45) Kui on üks nael (121) kuld linnatid, ja sedda mark rahha arvo järrele arvata, siis sünnib nenda kuld sada?

121
250
6050
242
30250 koppikad hobbe rahha.
4
121000 koppikad wafk rahha.

ehk 1210 rubla wafk.

46) Kui ollakse üks nisugune põld, kelle peäl 9 leikajad ja päewa leikaks, ning igga leikaja päewad 9 arjalga

leikad, ja pannekt igga arjalga 9 parrmast, igga parrmast 9 wihko, igga wihko 9 peotail, ja igga peotail 9 korts, millo korts lulleks siis wihkrokka?

Wihke põllo peäl 9 leikajad.

9 päewa
81
9 arjalga.

729

9 parrmast

6561
9 wihko.

59049

9 peotail.

531441

9 korts.

Suus lulleks 4782969 korts ülla põllo.

47) Üks kullasep sai Ungari - maalt 64 tt, 1 mark ja 6 untsi hobbedad. Enne kui seft middagi heggema hakkas, katsus ta kõige wähhema hobbeda kall kalso nimme alla sedda hobbedad arvata, seon kwentiks, nenda:

64 tt 1 mark 6 untsi.

2

129 marki

1052

1038 untsi

2076 lodi.

8904 kwentli.

48) Apteker Waalberg ostis vanne India = maalt 240
naela 6 brahma 2 skunpli 13 krani kallist aptekiroh
to. Üks temma rohkse poe pois katab sedda teada,
mitto krani on kõik serokhi üllendse:

240 tt 6 brahm. 2 skunpl. 13 krani.

$$\begin{array}{r} 240 \\ 8 \\ \hline 1920 \\ 1926 \text{ brahma.} \\ 9 \\ \hline 5778 \\ 2 \\ \hline 5780 \text{ skunpli.} \\ 30 \\ \hline 115600 \\ 15 \end{array}$$

Üllendse 115615 krani.

49) kui on kasvatav 5043,000, ja kasvataja 706,000,
siis tulles:

5043,000 kasvatav.
706,000 kasvataja.

$$\begin{array}{r} 30258000000 \\ 359010888 \\ \hline 336035800000 \text{ sadanaks} \end{array}$$

50) Antakse üht summa, mis 6709,834 loob
kasvatavaks, ning kaetakse teada 570809 kas-
nakada, sureks kogub siis sadava summa?

6709834 kasvatav
570809 kasvataja

60388506
536786720
469688380
33349170

Siis kogub 9830,033635706 summa.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

IV. Jaggamise eksemplid.

1) Kui üksteist paljuse aruist ehk summa peab mitmele andma: siis on se üks jagamine, mis nenda järrib läbendada: kui üks isa 16 koppikad jagaks omma lastele, ja igga jao furus olleks 4 koppikad; siis sulleks meil, kes seft asjast teadmata olleme, küsida ja arvata: mitto last said seft rahast?

$$\begin{array}{r} 4 \overline{) 16} = 4 \text{ last.} \\ \underline{16} \\ 0 \end{array}$$

2) Nendafammoti jaggas üks inimene 30 koppikad waestele ära, ja andis neile, kes jannas ollid, iggaühkele 5 koppikad. Mitto & waest said seft rahast ~~##~~ jelle andja käest?

$$\begin{array}{r} 5 \overline{) 30} = 6 \text{ waest.} \\ \underline{30} \\ 0 \end{array}$$

3) Kui antakse jätawaks 18, ja jagajaks 3, mis sulleks siis jätkuks, sedda peab nüüd arvama?

$$\begin{array}{r} 3 \overline{) 18} = 6 \text{ jaggu.} \\ \underline{18} \\ 0 \end{array}$$

— vi —

4) Üks inimene juhtus omma sõbraga ühte
 ja fure maia alla, ja ütles sealt möeda min-
 nis: sedda kiwi-ware koxko sõdes ollen minn-
 ka juht 54 päewa ratta koro winud. Oi! kuis sis-
 ne: mitto nädalid sin sõet ollid? - Eks sedda
 ja enne näest woi pea fada? arwa järrele ja pa-
 ne nenda kui õige on, sõe nädaliks 6 päewa, siis
 näed, et terweste ja täieste

$$\begin{array}{r} 6 \mid 54 \text{ f } 9 \text{ nädalid on.} \\ \underline{54} \\ 0 \end{array}$$

5) Kaks kallameest sllid koxko 96 füllda wõrgo
 paela ostnud; egga kui nüüd polese jaggawad, mitto
 füllda siis xummegi peab sama?

$$\begin{array}{r} 2 \mid 96 \text{ f } 48 \text{ füllda, } \text{fom. } 48 \text{ ja} \\ \underline{96} \\ 0 \end{array}$$

~~üks pool füllda~~

6) Üks rälsepi õppipoisi fadeti 84 nõepi
 ostma. Kui si palju olli küsitud, siis ütles
 faks: mitto ^{koositud} ma pean fülle andma? Et ostja
 sedda ei teadnud wastata, mis küsiti, siis ütles
 jälle faks: minna fülle rüppixaupe ei kann-
 lugema, waid annan, nenda kui õige on

$$\begin{array}{r} 12 \mid 84 \text{ f } 7 \text{ koositud.} \\ \underline{84} \\ 0 \end{array}$$

7) Kui 2 rubla ratta jaggatakse nenda ärra,
 et igamees, kes seja on, karruline faab; mitto
 meest fawad siis fest rattaft?

$$\begin{array}{r} 25 \mid 200 \text{ f } 8 \text{ meest.} \\ \underline{200} \\ 0 \end{array}$$

8) Seppa Kristianil seisis iksa faddade kaup-
 hobuse ~~kingnaelo~~ kingnaelo walmis, et kui palju
 seppilesti olli, kes hobuseid tahtsid = rantada,
 siis ilma aia wilmata wõis wannast warraft
 wotta ja ruttuste raudi alla lüa. Ühel päewal
 si wõttis 144 naela wannast warraft; mitto hooft
 panni ta nendega rauda, kui igga si jallale 6
 naela löi?

$$\begin{array}{r} 24 \mid 144 \text{ f } 6 \text{ hooft.} \\ \underline{144} \\ 0 \end{array}$$

9) Üks mölder ja watas ühte päewa ja õe fees
 234 warka wilja ja thuxo, ning sai ka seddefan-
 ma wõrt mattisid. Mitto ni furt küllimito
 se teeb, kelle siise 6 matti makkuwad?

$$\begin{array}{r} 6 \mid 234 \text{ f } 39 \text{ küllimito, } \text{fom. } 39 \text{ ja} \\ \underline{198} \\ 54 \\ \underline{54} \\ 0 \end{array}$$

~~üks pool küllimito~~

10) Kui nüüd se mölder ommast käest pole küll
mito veel jure pannu, siis sai temma 40 küllimito
läis. Stwaxem nüüd, mitto waxka sai mees õj
päewaga matti wilja?

$$\begin{array}{r} 4 \mid 40 \text{ f } 10 \text{ waxka.} \\ \underline{40} \\ 0 \end{array}$$

11) Üks inimene laakis ommale 196 koppin
eest ritfast linke osti, agga maksis lindi künar
14 koppinad. Mitto künart sai ta felle ~~waxka~~
eest?

$$\begin{array}{r} 14 \mid 196 \text{ f } 14 \text{ künart.} \\ \underline{140} \\ 56 \\ \underline{56} \\ 0 \end{array}$$

12) Kui on ~~300~~ ³⁰⁰ naela tubbasta; mitto leifinast
saab siis, kui naela ~~kõik~~ ^{leifinast} ~~kõigu~~ ^{tax} se?

$$\begin{array}{r} 20 \mid 300 \text{ f } 15 \text{ naela leifinast.} \\ \underline{200} \\ 100 \\ \underline{100} \\ 0 \end{array}$$

13) Üks kaupmees ostis Saratowi-linnast
480 lodi lahmist fidi. On se summa lodide järrel
küll fureks arwata, agga kui naeldeks seme,

ei tea, kas saab siis leifinastgi, wai on jest ⁴⁴
arruist veel wäthem?

$$\begin{array}{r} 32 \mid 480 \text{ f } 15 \text{ naela, f } 15 \text{ } \\ \underline{320} \\ 160 \\ \underline{160} \\ 0 \end{array}$$

~~kolm wõrd naela.~~

14) Kangas, mis 120 künart pitk on, ja 30 naela
kalub, mitto künart annab se naela järrel, sedda
katsume arwata?

$$\begin{array}{r} 30 \mid 180 \text{ f } 4 \text{ künart riet annab} \\ \underline{120} \\ 60 \end{array}$$

nael lõngu wälja.

15) Üks mõisa wannem jagas omma walla
waestele ühe ue-aasta hommikul 540 koppinad
ratta, ja andis kõigile, kes saamas olli, 45
koppinad. Mitto waest said jest. rattaft, sedda
katsume sin numridega arwata?

$$\begin{array}{r} 45 \mid 540 \text{ f } 12 \text{ waest.} \\ \underline{450} \\ 90 \\ \underline{90} \\ 0 \end{array}$$

16) Guri Mikkel ritis ladalt noio kullas omma
lastele, et temma härg, mis hommiro kotto wiis,
olli 4885 koppina eest käest läinud, ja ~~ta~~ felle

raha andja ommaks janna. Lapsed, kes kopmal pingamise tunnil tulleb, siis pean kuulma, pika summa wägga fureks põlgasid, pallusid isjad rakkendaj² mitto rubla neist koppikate, wõib sada. Et ladalt tullia ja raha faja lahkne olli fuust ja fiddamest, näitas kothe omma lastele, et ~~kuigi~~ ^{kuigi} türkikesege üthe lanax. Se peäl sedda wõib ~~nõppest~~ ^{nõppest} arwata ja julgesse ka ütelda, et se fuur koppikate summa ennam ep olli, kui

$$\begin{array}{r}
 122 / 4885 \text{ f } 4885 \text{ rubla, mis selge} \\
 \underline{4} \quad 00 \\
 83 \\
 \underline{83} \\
 85
 \end{array}$$
 85 koppikad
 fõnnaga 48 rubla 85 koppikad on.

17) Wõu²is ükko²õd kõnne, et kõrt²sil²at k²õrt²si² me²thele² ütlesid: sedda kergemad hammelid egga wäthemad murret kellegil ep olli kui fimmul wargad ollebe kül arwama, kootis kõrt²fimees agga ommekegi sedda ei mõista, et kõige ilmsonna pean kuulma, ja wäthema kui lapsel ning sandigi sullane ollema: ja kui se wimekegi kõige kallimal pühhal ehk kõige maggusa,

45
 ma, mis ta kunninga raha cest küsib, ning laska kaupa ilma pallumatta wälja jagama. Ollen allati kõige omma ellamisege ^{ilma} kaitawas, ning tulleb sest wäthemaad kui asja wargate cest warjata; peäle sedda allati kartus ja walwamine, et laskufid ei murda, egga ukse ei lõhusta. Mis jaks wadiga ~~mitte~~ ^{mõega} annab, kui wäthikse mõe, duga sedda pean wälja minna, ^{sedda} mõelma, olle² minnewa kuuski 6000 ^{korde} ~~korde~~ ^{korterid} jomaeza wälja jaganud. Mitto topi se on?

$$\begin{array}{r}
 4 \mid 6000 \text{ f } 1500 \text{ topi.} \\
 \underline{4} \quad 0 \\
 20 \\
 \underline{20} \quad 00
 \end{array}$$

18) Ühte wäl-kaofa²mi kodi 8064 naela walmis lehtud leibo, ja anti figga soldatile, kel pääl korber olli, ~~omax~~ kait rakkhe sõistrum² ne päewa mona, mis olli 36 naela. Meie rakkhame nuud arwata, mitto meest olli seal, kes leib² said?

$$\begin{array}{r}
 36 \mid 8064 \text{ f } 224 \text{ meest.} \\
 \underline{72} \quad 0 \\
 80 \\
 \underline{72} \quad 0 \\
 144 \\
 \underline{144} \quad 0
 \end{array}$$

— 44 —

19) Pira-linnaft sadetaxse igga aasta laewa
käimise aial paljo wilja w^{erale} male; ning
ka ööldi ka sel aastal, mil 1821 kirjutati
9504 warka niofo seält wälja läinud. Mit
sellitsee tewad need warkad wälja?

$$\begin{array}{r}
 48 \mid 9504 \div 198 \text{ sellitsee.} \\
 \underline{48} \\
 470 \\
 \underline{432} \\
 384 \\
 \underline{384} \\
 0
 \end{array}$$

20) Perno-linna rōuge-paxija kohtust kulutades
et aastast, mis olli 1812, kuni 1821 aasta Juli ku
päewani, Perno-maxonnas 11,916 last u-rōuge lin
maga pagitud, ning sedde wisi se hulx noort rahwas
wanna rōuge wihha ja nende ka hjo eest wasjitud.
Katkem niid arwata, mitto last aasta kohta
u-si-rōugid olliid fanud, sest sedde wanne aega on
9 aastad?

$$\begin{array}{r}
 9 \mid 11916 \div 1324 \text{ last.} \\
 \underline{9} \\
 29 \\
 \underline{27} \\
 21 \\
 \underline{18} \\
 336 \\
 \underline{336} \\
 0
 \end{array}$$

21) Ööldaxse laewa käimise aial kaupmeestel
ja mugil ~~raha~~ rahwal ühlepukko liikumise
Pira ja Mätsa-linna wakkel ollewad; sest siis
worimeetkeed sel aial liig kallid olud ning seurt
kaaso fanud. Azga 1821, mil postitole seal wah
nel hakkas föidma, on worimeeste lupainas
mine lõpud, sest, et selle 42 ~~per~~ wers ta
seält ~~raha~~ worimeetkeed enne ^{omma} parr hobuse
peält mõnnikore 8000 koppixad faid, postitole
niid ennem ei wõtta, ^{xiii} 500 koppixad. Arwagem
sedda järrele, mitto nord selle rahha eest, mis
enne ^{worimeetkele} ~~maxfeti~~, niid postitollaga Pira ja Mäts
wa wakket wõib föida?

$$\begin{array}{r}
 500 \mid 8000 \div 16 \text{ kōpikorda läieste.} \\
 \underline{5} \\
 30 \\
 \underline{30} \\
 0
 \end{array}$$

22) Üks kaupmees ostis ~~19,305~~ ^{19,305} topi wina. Kui se
de temma kätte sadeti, siis leiti, et igga aam, mis
wina woris olli, 265 topi wälja andis. Arwem
ülles, mitto ami olliid sedda wina tomas?

— wurd —

265 | 10805 f 37 ~~ami~~

795
18550
1855

20) Poltsoiretska on üks linnakene Kambfakra-
maal, mis meie Keisri pärralt, ja ni süggawa
põhjama põhjas, et temma ja Peterburri wäht
13,9 ~~wersta~~. Kui kül penniksor maga fedda
wähtentaxfime, egga ~~ja~~ la füoni paljo wäht
maks jaks, waid ollers

7/13 895 f 1985 penniksormad

8
675
59
30
315
05

24) Lappomaal maia-mette rikkust temme
~~ut~~ ^{ut} ~~na~~ ^{pödra} ~~karja~~ järrel arwatakse, sest süs neil
ka kuulfaks ~~na~~ kauba arjaks. Osteti seält
üksord seält krono polest 24,084 pödra naxa,
mis hobuse wäe püksteks, kindaks ja soldatike
rindrihmaks letkaxse ja pruugitakse. Süres jäeb
süs se naxa summa, kui neid tosinna kaup
arwata?

12 | 24084 f 2007 tosinad.

24
084
84

25) Kui wöetakse ~~6457~~ jäetawaks, ja jagga
jaks 405; ~~kuu~~ ^{kuu} ~~füe~~ ^{füe} ~~jas~~ ^{jas} same süs omma ekspans
liga?

405 | 86265 f 213 ¹²⁷ same jaks.
810
395
405
1215
187
405 | 86265 f 213 same jaks.
810
526
405
1215
0

26) Wähest kirrika ~~la~~ ^{la} ~~waeste~~ ^{la} lae
kast laeti 18525 koppinad wälja, ning jaggati
57^{ms} waepel. Paljo sai süs ~~w~~ ^w ~~sigga~~ ^{sigga} üks?

57 | 18525 f 325 koppinad, mis on: 3 rulle
ja üks kattriline.

142
114
285
285
0

27) Üks reisija inuimene sai omma wannemate
käest 1460 hõbbe rubla kasa, ja arwati 2 hõbbe
rubla päewas, omma üllespidamiseks ning
hoofse palxamiseks ärra kuluwad. Kana
wõis temma selle rathaga reifida? — fira —

2/1460 + 700 päewa, fo. 2 aastad.

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 1460} \\ \underline{4} \\ 60 \\ \underline{60} \\ 0 \end{array}$$

28) Üks kaupmees fapis ühte laewa alg-
 pudega Pira alla. Seal ^{fai ka} felle päie eest 34566,400
 koppixad fai, ja olli fülle hind 335 koppixad.
 Mitto fælde olli laewas?

335 | 34566,400 = 103189 füllda.

$$\begin{array}{r} 335 \overline{) 34566,400} \\ \underline{335} \\ 1066 \\ \underline{1005} \\ 615 \\ \underline{335} \\ 2780 \\ \underline{2680} \\ 1000 \\ \underline{1005} \\ 50 \end{array}$$

29) Üks trükker laddus ühte pisi kepe
 ramato feltfi jaus 1288000 tükke trüksi
 proogi ~~trami~~; agga igga ramat karawita
 omma kirjeks 46000 tükke: mitto sul-
 fe nõud trükki wälja?

~~46000~~ / ~~1268000~~ + 28 ramatud.
~~92~~ / ~~1288000~~ + 28 ramatud.

$$\begin{array}{r} 92 \overline{) 1288000} \\ \underline{184} \\ 448 \\ \underline{368} \\ 80 \end{array}$$

30) Ühtes ramatus ütles trükker ~~50000~~ ⁴⁹⁹⁷⁷⁰
 tükke ollewad; ja kui küsiti: mitto tükke fuis
 lehtes? Süs kostis: 1234 tükke. Agga ei olle niid
 karwis enam küsida: mitto lehte se ramat
 pakse, waid arwame isfi, nenda: pag. 81.

1234 | 499770 = 405 lehte.

$$\begin{array}{r} 1234 \overline{) 499770} \\ \underline{4936} \\ 6170 \\ \underline{6170} \\ 0 \end{array}$$

31) Üks koolmeister pruxis paljo omma
 xoli lastega paberid, ning böldi ühte aastaga
 2400 lehte raifannud. Mitto rüsi se on?

24 | 2400 leht. = 100 ramt. + 5 rüsi päieste.

$$\begin{array}{r} 24 \overline{) 2400} \\ \underline{24} \\ 00 \end{array}$$

32) Wähe luggemise ramatus ~~ol~~ ^{täpne dokke}
 et üks ~~täse~~ elewant, kes läit raowo kätte jannud,
 ja kondigi polest fuggew lomuke on, et se raokuse
 — surf —

polest 8000 naela kalub. Isekem arwu, mitto leifirast ja pärkapunda se wälja teeb?

$$20 \overline{) 8000} \text{ tt } \overline{) 400} \text{ tt } \overline{) 20} \text{ pärkapunda.}$$

33) Mitto turkati saab 735,141 koppirast, kui turkati peäle 2 rubla 85 koppirast kaib?

$$285 \overline{) 735141} \text{ f } 2579 \text{ turkati ja } 126 \text{ koppirast.}$$

126 kopp

34) Üks kaupmees ostis Portokalia-maalt 31884 tt sola, mitto sellistust teeb se wälja?

$$18 \overline{) 31884} \text{ tt } \overline{) 1771} \text{ pütt. f } 98 \text{ sellistust, 7 pütt. ja 6 leifirast}$$

35) Põhja pööder A ööldakse ni kerge jallaga ollewad, et hommikust Muni, parraja jooksmise ja ilma waewata 70,000 füllda maad jõuab eddasi minna. Kas sekem arwata, mitto pennikormad sedda maad kogjub?

$$500 \overline{) 70000} \text{ f } 140 \text{ verst. f } 20 \text{ pennikormad.}$$

36) Ühe kaupmehele olli lõifega 54386 rubla ja 1 koppirast wõlgo. Kui laino aeg olli lais jannud, ja wõlgnix wõllauskuja ennarn ei meletulletanud, siis laixs wõllauskuja krotto, ning sunniti wõlgo sedda mis lõifele maks olli, 9 kuga ärra kasfuma. Meie ekspempeel pär, rib nüüd järrele, kui paljo piddi kunn maks ma?

$$9 \overline{) 5438601} \text{ f } 604289 \text{ koppirast, f. o. 6042 rubla 89 koppirast korraga.}$$

37) Üks kaupmees ostis 364215 topi lamu
 eelli; aga temma pisuke poeg, kes veel rebas
 dada ei mõistnud, küsis: armas isa, ütle
 mulle, mitto wati eelli on niist topi seest muu
 weldris?

4 | 364215 ^{topi} 91053 ankr 3035 wati, 3 ankr
 kurt ja 3 topi

$$\begin{array}{r} 4 \overline{) 364215} \\ \underline{36} \\ 4 \\ \underline{20} \\ 15 \\ \underline{12} \\ 3 \end{array}$$

38) Kui 2127 felliust 33 warka ruxid
 jagatakse 9 läbbi, mitto fellitust ja warka
 on siis igga jaggu fuur?

9 | 2127 felliit. 33 warka. 236 felliit 19 warka
 4 küllimito.

$$\begin{array}{r} 9 \overline{) 2127} \\ \underline{18} \\ 32 \\ \underline{27} \\ 57 \\ \underline{54} \\ 3 \\ \underline{27} \\ 0 \end{array}$$

39) Ungari-maalt sai üks Pira kullasep 9669
 kreni kulda; Et se kala luggu wägga väike,
 sest siis natsume sedda kallist arja karati ja
 margi loult arvata, et summa wätkem ming
 mõet furem saaks?

12 | 9669 kren 805 karet. 33 marki, 15 karati
 ja 9 kreni.

$$\begin{array}{r} 12 \overline{) 9669} \\ \underline{24} \\ 69 \\ \underline{60} \\ 9 \end{array}$$

40) Kui hõbedad kaluda, siis on jälle isfi
 kalu aruo ja nimmed. Ollers praego olle
 wad 423456 kwenti hõbedad, ja lakkafime
 kalu luggu üllendada ning sedda fuurt loetawad
 wätkendada, siis teekfime nende?

4 | 423456 kwent. 105864 lo. 52932 undfi 6616 marki.

$$\begin{array}{r} 4 \overline{) 423456} \\ \underline{4} \\ 20 \\ \underline{20} \\ 34 \\ \underline{32} \\ 25 \\ \underline{24} \\ 16 \\ \underline{16} \\ 0 \end{array}$$

Naela peale käib veel 2 marki, ja kui ka naelers lakkaf
 siis on: 3308 naela ja felle. 4 üllejana undfi.

41) Kui wõllame jaetawaks 2346000, ja jagga,
jaks 23000; sureks saab siis ositus ja

summa? $23000 \overline{) 2346000} \begin{matrix} 102 \text{ on } \text{jao summa} \\ \text{ma sureks.} \end{matrix}$

42) Nendafammoti jälle ~~235~~ jagada
jagada 235
21151410 (labbi); mis on siis uus summa?

$235 \overline{) 21151410} = 90006$ on uus summa.

43) Etke weel ~~32478~~ jagaja, ning ~~995420480~~
jaetaw; mis, etke kui suur fame nüüd
leidma?

~~$32478 \overline{) 995420480} = 30644$~~
 ~~$96075 \overline{) 9488847375} = 98765$~~

51
44) Ma ilma lomifelt kummi Kristuse sündi-
misest sadix olli 1453,800 päewa möda lainnud;
mitto aastad saab siis sest aiaft, kui 365
päewa aasta peäle arwame?

$365 \overline{) 1453800} = 3989$ aastad ja 5 päewa.

45) Toma Rein olli omma Herra rehterap,
ja teggi ühtel süggisel, kui Jummal põldo on
mõlad, Herrale 12648 küllimito wilja puht,
Lano. Mitto sellitust Lano Reins käest Herra aita?

$4 \overline{) 12648} = 3162$ $3 \overline{) 3162} = 1054$ $2 \overline{) 1054} = 527$
 $2 \overline{) 527} = 263$ $2 \overline{) 263} = 131$ $2 \overline{) 131} = 65$ sellitust ja 21 tündert.

— Dm —

49, Siin on 570809, kel nõu on katsuda kas
 ta jõuab 3830033635706 enne läbbi läierte jag-
 gada, vai mitte?

$$\begin{array}{r}
 570809 \quad | \quad 3830033635706 \div 6709834 \\
 \hline
 3424854 \\
 \hline
 4051796 \\
 3995663 \\
 \hline
 5613333 \\
 5137281 \\
 \hline
 4760547 \\
 4566472 \\
 \hline
 1940730 \\
 1712427 \\
 \hline
 2283236 \\
 2283236 \\
 \hline
 0
 \end{array}$$

50) Wimanne exempel sedda wist lubbal
 lehta, mis temma ülle malt ei polegi ei jõudnud;
 sest temma koutab ja jaggab 5028950839,644
 läierte ärra 687054 läbbi, nenda kui allamal
 nähta?

$$\begin{array}{r}
 687054 \quad | \quad 5028950839644 \div 7319586 \\
 \hline
 4809378 \\
 \hline
 2195728 \\
 2061162 \\
 \hline
 1345663 \\
 687054 \\
 \hline
 6586099 \\
 6183486 \\
 \hline
 4026136 \\
 3435270 \\
 \hline
 5908664 \\
 5496432 \\
 \hline
 4122324 \\
 4122324 \\
 \hline
 0
 \end{array}$$

V. Kolme-jauga essemplid.

1) On selle arwamise wiisiga kolm jaggo numrid ~~on~~,
enne jubba teada, ^{enne} kui nelj^{al} jaggo, kedda parrime
weel arwama hakkame; nenda: kui 2 ^{õuna} makswad
4 koppikad, mis siis 5 õuna tullewad maksma?

2 õuna — 4 koppk. — 5 õuna?

$$\begin{array}{r} 2 \overline{) 20} = 10 \text{ koppikad.} \\ \underline{2} \\ 0 \end{array}$$

2) Üks kolipois ostis 8 koppika ^{seft} 2 lehte pabberid, agga
jõi temma kukru weel 48 koppikad. Mitto lehte saab
selle raha ^{weel} seft seftlamast pabberist?

8 koppk. — 2 lehte — 48 koppika seft?

$$\begin{array}{r} 8 \overline{) 96} = 12 \text{ lehte.} \\ \underline{8} \\ 16 \\ \underline{16} \\ 0 \end{array}$$

3) Üks lappuke sai omma ristiuska käest pari, kümme-konna koppikad laia rakkha. Andis siis villu, ke. 1 lodi juharu eest 4 koppikad ärra. Se maggus ja mainustamise röög fundis last peagi jälle 5 lodi veel ostma; palju rakkha läks siis käest?

$$1 \text{ lode} - 4 \text{ koppr.} - 5 \text{ lodi?}$$

$$\frac{5}{20} \text{ koppikad.}$$

4) Kui 3 künna ride eest tulles rubla maks mis maksivad siis 6 künna 4 sest sammas rideest?

$$3 \text{ künn.} - 1 \text{ rubl.} - 6 \text{ künn.}$$

$$\frac{6}{3} = 2 \text{ rubla.}$$

5) Arwati ja lofi 6 koormaga 72 nelja füllast lae-lauda ärra; mitto lauda olli siis i koreim?

$$6 \text{ koorm.} - 72 \text{ laud.} - \text{H. koormag.}$$

$$\frac{72}{6} = 12 \text{ lauda.}$$

6) Kui laudest üht müstada sekka, ja 9 lau, da lõine lõise kõrva pannes füllla maad täitvad; mitto lauda on siis 34 füllla peale tarwis?

$$1 \text{ füll.} - 9 \text{ laud.} - 34 \text{ füll.}$$

$$\frac{34}{306} \text{ lauda?}$$

7) Innimene, kes pu nõudega omma pead loi, tis, läks 5 loofina kühweldega linnas ja müüs neid 15 koppikad tükki. Paljo rakkha sai temma wiis loofina peält?

$$1 \text{ kühwel.} - 15 \text{ koppr.} - 5 \text{ loofn.}$$

$$\frac{60}{900 \text{ koppikad}} \frac{12}{60} \text{ tükki}$$

se on 9 rubla.

8) Üks hantwergi innimene ostis wenne-poeft ~~49~~⁴⁸ koppika eest särge riet, ja sai 2 künart. Agga löi seälfammas paikas arwama, et kaup nõrda läks, ja ostis veel 6 rubla eest seälfammas riet; mitto künart sai nüüd?

$$48 \text{ koppr.} 2 \text{ künn.} - 6 \text{ rubla?}$$

$$\frac{48}{1200} \frac{100}{600} \text{ koppr.}$$

$$\frac{1200}{1200} \frac{30}{30} \text{ künnart.}$$

—Lyd—

9) Osteti üksero 40 piisukeft ramatud 5 rubla
eest, mis maksis siis i ramat?

40 ramt. — 5 rubl. — 1 ramad?

$$40 \overline{) \frac{500}{100}} = 12 \frac{4}{10} \text{ f.o. } 12 \text{ ja üks pool koppiwad.}$$

10) Üks isand ostis 13 naela võid 3 rubla
eest; ja mitte kaua aega pärast sedda ostis
jälle nisamma kallist võid terve leifika;
paljo olli temmal nüüd maksfa?

13 naela — 3 rubl. — 1 leifika?

$$13 \overline{) \frac{60}{20}} = 4 \frac{10}{20} \text{ rubla.}$$

11) Kui kezi apteki pealt ni kallist rohto ostab,
et naela eest 32 rubla maksab; mitme rublaga
saab seddasamma rohto 10 lodi?

$$1 \text{ tt.} — 32 \text{ rubla} — 10 \text{ lodi?}$$
$$32 \overline{) \frac{320}{10}} = 10 \text{ rublaga.}$$

12) Üks pekker ostis 384 rubla eest sellituse
niso, egga siis wax lüig kallis võinud olla?

$$1 \text{ sellit.} — 384 \text{ rubl.} — 1 \text{ wax?}$$
$$48 \overline{) \frac{384}{1}} = 8 \text{ rubl.}$$

13) Hõbbe maksab ixka liggi nelli etix nelli
korda täis waxk rakkast ennarn. Kui hõbbe
rubla 375 koppiwad waske maksab; paljo max-
fab siis waske, 20 koppiwad hõbbe rakkast?

$$1 \text{ rubl.} — 375 \text{ koppiwad.} — 20 \text{ koppiwad.}$$
$$100 \overline{) \frac{7500}{20}} = 75 \text{ koppiwad.}$$

14) Osteti Wenne - maalt 32 leifikast küünlid, ning
anti naelast 58 koppiwad; mis maksis kõik?

$$1 \text{ tt.} — 58 \text{ koppiwad.} — 32 \text{ leifika.}$$
$$32 \overline{) \frac{640}{20}} = 20 \text{ koppiwad.}$$
$$32 \overline{) \frac{37120}{10}} = 1160 \text{ koppiwad.}$$

13) Üks inimene ostis 39 künarit kallewid, ja
maksis ülleühtse ja ühtekokko selle eest 138 rubla
45 koppikad. Paljo andis temma künara eest,
seda rahkame omma eksempliga lähendada
ja teada sada?

39 künr. — 138 rubl. 45 koppk. — 1 künr.

$$\begin{array}{r}
 39 \overline{) 13845} \quad 355 \text{ koppk. f.o. 3 rubl. 55 kopp} \\
 \underline{117} \\
 214 \\
 \underline{195} \\
 195 \\
 \underline{0} \\
 0
 \end{array}$$

pikad künar.

16) Pippar, mis ülle kõige ma- ilma kui tarwit,
setawad kaupra wetakse, tulles wamma India- maalt.
Seda teält seda üks 83 naela ostis, ja selle eest
ülleühtse 19 rubla 9 koppk. hõbbe rahka andis. Ar,
waxem, paljo maksab nael?

83 tt — 19 rubla 9 koppk. — 1 tt

$$\begin{array}{r}
 83 \overline{) 1909} \quad 23 \text{ koppikad hõbbe rahka.} \\
 \underline{166} \\
 249 \\
 \underline{249} \\
 0
 \end{array}$$

57

17) Katskem järrele, kui paljo maksis üks
pipra nael wafk^{rahka} fests illemal eksemplis
leidfime seda 23^{koppikad} hõbbe rahka maksowad. Ol,
go miud hõbbe rubla ^{wafse wafk} teiaste 4, ning
katsfime neljaga nõuda, et teada fime, mis
olle me rahkand?

$$\begin{array}{r}
 \text{1 hõbbe rubla} - \text{4 waske} - 23 \text{ koppk.} \\
 \text{100 koppik.} \quad \text{100} \\
 \hline
 \text{100} \overline{) 9200} \quad 92 \text{ koppikad wafk} \\
 \underline{900} \\
 200 \\
 \underline{200} \\
 0
 \end{array}$$

18) Üks koddanik ostis 53 fülde kasse puid,
ja maksis hoopkaupa nende eest 372 rubla
16 koppikad. Mis maksis ^{kalexi kulli fülde} üks füld?

53 füld. — 372 rubl. 16 koppik. — 1 füld.

$$\begin{array}{r}
 53 \overline{) 37206} \quad 702 \text{ koppik. f.o. 7 rubla} \\
 \underline{371} \\
 106 \\
 \underline{106} \\
 0
 \end{array}$$

2 koppikad.

— miud —

19) Tubhus üks inimene üht kangast *
 mis 120 künart pite, ja ülleühtse 132 rubla
 maksis; kallis olli selle rida künar?

120 künart — 132 rubla — 1 künar.

$$\begin{array}{r} 100 \\ 120 \overline{) 13200} \end{array} \begin{array}{l} 110 \text{ kopp. p. 1 rubla} \\ 120 \cdot 1 \\ \hline 1201 \\ 1201 \\ \hline 0 \end{array}$$

10 koppikad.

20) Ükskord ostis üks fars fea, ja maksis
 temma eest 16 rubla ⁵⁰ koppikad. See fõotmise
 ja ~~ka~~ fõotmise kullu olli 8 rubla 75 koppikad,
 ja tuli temma hinda ühtekõrre 25 rubla 25
 koppikad, ning palus figga 5 leifikest. Säl
 korral maksis ^{fea} lihta nael kærnis 30 koppikad;
 mis tuli nüüd figga lihtalt maksoma?

1 nael liht. — 30 koppik. — 5 leifikest.
 $\frac{100}{3000}$ koppikad, $\frac{20}{100}$ naela

se on: 30 rubla. Kõrre olli siis feast
 4 rubla 75 koppikad.

21) Puddeli öllut müakse puddeli kampa,
 ja on 4 puudeli öllut 3 koppi; mitte koppi läh,
 ne 268 puudeli fise?

4 puud. — 3 koppi — 268 puud.

$$\begin{array}{r} 3 \\ 4 \overline{) 804} \end{array} \begin{array}{l} 201 \text{ koppi} \\ 8 \\ \hline 8 \\ 0 \\ \hline 0 \end{array}$$

22) Et lähendust sada, kar fõotmari ek,
 fõotmel, mis fõin üllemaal fõisab, ka õiete on
 arvatud, siis tulles prowi tehha ja küsida:
 268 puudeli fise lähheb 201 koppi, paljo lähheb
 4 puudeli fise?

268 puud. — 201 koppi — 4 puud.

$$\begin{array}{r} 4 \\ 268 \overline{) 804} \end{array} \begin{array}{l} 3 \text{ koppi} \\ 804 \\ \hline 804 \\ \hline 0 \end{array}$$

23) Wähkelugemise ramafus ööldakse, et
 kamfetrakalafid koeri weo-kojusens pruukivad, ja
 15 koera meie päit hobbose koormad joudwad

— fõin —

weddada; mitto koera on siis tarwis, kui
65 killa koormad on weddada?

$$1 \text{ koorm} - 15 \text{ koera} - 65 \text{ koormad.}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ \underline{75} \\ 90 \end{array}$$

975 koera. — Imme xül, et 65 koer.,
ma jaus liggi tuhhat weddajad tarwis on.

24) Kaupmees, kes kõige rohkemaste nuggadega
kaubitset, müüs ühte aastaga 33416 nugga
50124 koppika eest eest ärra. Temmale jäi siis
weel seftsamast tõust 8354 nugga; paljo rahha
tullid need maksma?

$$33416 \text{ nugg.} - 50124 \text{ koppik.} - 8354 \text{ nugga.}$$

$$\begin{array}{r} 200496 \\ 250620 \\ 150372 \\ 400992 \\ \hline 33416 \mid 418735896 \text{ } \text{f} 12531 \text{ Koppikad} \\ 33416 \\ \hline 84575 \\ 66832 \\ \hline 177438 \\ 167080 \\ \hline 103589 \\ 100248 \\ \hline 33416 \\ \hline 0 \end{array}$$

25) Kontmaaker Ludein müüs 376 künaril
nõri 282 ~~kopp.~~ eest ärra. Täwa pärrast sedda
müüd jälle seftsamast nõrist 128 künaril; paljo
wõttis nüüd rahha wasto?

$$376 \text{ künaril} - 282 \text{ ~~kopp.~~ } - 128 \text{ künaril.}$$

$$\begin{array}{r} 282 \\ \underline{128} \\ 2256 \\ 364 \\ \hline 282 \\ \hline 376 \mid 36096 \text{ } \text{f} 96 \text{ ~~kopp.~~ } \\ 3384 \\ \hline 2256 \\ 2256 \\ \hline 0 \end{array}$$

26) Üks kaupmees müüs fidi rida künaril
3 rubla eest; mis sai temma kangast, kui kangad
143 künaril pits olli?

$$1 \text{ künar} - 3 \text{ rubla} - 143 \text{ künaril}$$

$$\begin{array}{r} 143 \\ \hline 429 \text{ rubla.} \end{array}$$

27) Üks inimene ellas 75 aastad, ja arwati
temma ommas ellus iggajäe 50 koppiko eest
on roga ärra sõnud. Katskem arwata, kui

— *ding* —

paljo raiskas temma rahha arro järrele siin il,
 mas peatoidust ärra?

1 päev - 50 koppix. — 75 aastad.

365
375
450
225
27375

päeva

Taraiskas 1368750 koppixko

le on: 126⁸ rubl. 50 koppixko eest.

28) Lätti-maal külvas ja harristuks mõisnik pe
 jo linno, ja müüs neid igga aasta tubhade hefsix
 kaup. Üksord fatis Terno 225 leifikaft 750 rubl
 eest. Pärast fatis 1236 leifikaft linna, paljo sai
 siis rahha?

225 leifk. — 750 rubl. — 1236 leifk.

750
61800
8652
927000
900
270
225
450
450
0

4120

~~258 / 110488 = 491³ rubla.~~

932
2348
2322
268
258
10

258 / 1060488 = XXX
284
258
268
238
108

29) Üks faks rentafis mõistad, ning andis
 aasta rent summaks 5487 rubla; paljo maks,
 fis ta ülle wie löist kümne aasta?

1 aast — 5487 rubl. — 15 aast.

15
27435
5487

Ja maksis 82305 rubla.

30) Mõisnik, kel head niso kandjad maad
 ollid, fatis linna 2 wakka niso prowiksjet
 wiljuxe hea olli, sai 2 wakka eest (24) rubla. Ostis
 kaupmees fis temma fllesamma hinnaga weel
 885 wakka temma päest; paljo sodi mõis,
 nikule niso wori eest wasto rahha koio?

2 warr. — 24 rubl. — 885 ~~11~~ warr.

$$\begin{array}{r}
 885 \\
 \hline
 120 \\
 192 \\
 \hline
 2 \overline{) 81240} \text{ } 40 \text{ rubla.} \\
 \underline{40} \\
 40 \\
 \underline{40} \\
 0
 \end{array}$$

31) Kui ühe sakjal on 21283 rubla hõb,
 ja be ratta intressi peal, ja saab aastaw 100
 pealt 6 rubla. Tureks kogub intressi sum
 ma aastaw ~~100~~ ^{ühe} aastaw?

100 pealt — 6 rubla — 21283 rubla pealt

$$\begin{array}{r}
 21283 \\
 \hline
 100 \overline{) 127698} \text{ } 1276 \text{ rubla } 98 \text{ koppinad.} \\
 \underline{100} \\
 98
 \end{array}$$

32) Ollers arwata ühe onnimepe wann
 duft 100 aastad, ja kõige selle aiast päiwes ar
 wata 2 tund päewas, mis ta kõta ärra w
 kas fe siis ello aia peale paljo wälja teeks,
 mis rül ühe ^{päewa} kotta kasfin arwata?

1 päew — 1 tund / 100 aastaw
 24 tundi

$$\begin{array}{r}
 36500 \\
 \hline
 24 \\
 \hline
 146000 \\
 730 \\
 \hline
 24 \overline{) 876000}
 \end{array}$$

1 päew — 2 tund. — 365 ^{päew} aast.
 24 tundi

$$\begin{array}{r}
 36500 \text{ päewa} \\
 \hline
 24 \\
 \hline
 146000 \\
 730 \\
 \hline
 876000 \text{ tundi} \\
 \hline
 2 \\
 \hline
 24 \overline{) 1752000} \text{ } 73000 \text{ tundi.} \\
 \underline{168} \\
 72 \\
 \hline
 72 \\
 \hline
 000
 \end{array}$$

33) Kui ühe leifinas watta maksab 28
 rubla 50 koppinad hõbbe ratta, mis makswad
 siis 4 pärkapüha ja 8 leifikaft?

— Rubl. —

1 Ltt waha — 28 rull. 50 kopyk. — 4 pärkp. 8 Ltt

$\frac{100}{2850}$
 $\frac{20}{88 \text{ Ltt}}$

22800

22800

88 Ltt maks^{wad} 250800 kopyk. se on 2508 rubla
hõbbe rahha.

34) Haha = jraalt ostis üks meie kaupmees
100 naela walged juhkurt, ja ^{andis} selle eest 92 rub.
la hõbbe rahha. Paljo saab fuis ^{sedda juhkurt} 350 rubla 52
kopyka eest?

~~92 rubla — 100 naela — 350 rubla 52 kopyk.~~

$\frac{100}{35052}$
 $\frac{92}{350200} = 3$
 $\frac{276}{0}$

92 rubl. — 100 nael. — 350 rubl. 52 kopyk.

~~35052~~ $\frac{100}{35052}$ kopyk.

92 | 3505200 = 38100 kopyk. f. o. 381
naela.

rubla hõbbe rahha.

$\frac{745}{736}$
 $\frac{92}{00}$

35) Üks ostis ^{minis} 180 rull. künart riet 135/426 rub.
la ^{hõbbe} eest ärra; kui ta nüüd ²¹⁶ 450 künart riet
paljo rahha saab temma fuis?

~~180 künart — 426 rubl. — 450 künart~~

$\frac{426}{21000}$
 $\frac{1680}{89000} = 562168$ rubla.
 $\frac{2100}{2006}$
 $\frac{840}{612}$
 $\frac{168}{0}$

~~180 künart. — 135 rubl. — 216 künart~~

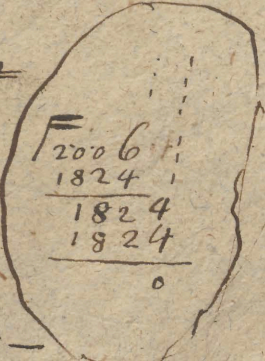
$\frac{216}{910}$
 $\frac{135}{270}$
 $\frac{180}{29160} = 162$ rubla.
 $\frac{180}{1116}$
 $\frac{1080}{360}$
 $\frac{360}{0}$

36) 57 pärkapusta rauda maksab 5472 rubla,
mis maksowad 25 pärkapusta 11 leifikaft 17 naela?

57 pärkap. — 5472 rubl. — 25 pärk. 11 Ltt 17 tt

$\frac{20}{1140}$ $\frac{100}{547200}$ $\frac{20}{510}$
 $\frac{20}{22800}$ $\frac{100}{10237}$ $\frac{20}{10237}$

$\frac{16416}{10944}$
 $\frac{54720}{5601686400} = 245688$ kopykud
 $\frac{456}{1041}$ ehk 2456 rubla 88
 $\frac{912}{1236}$ kopyk.
 $\frac{1236}{15688}$

37) Üks kaupmees ostis 4 kosfinad ^{fidi} furxi, ja
maksid need ülleühtse ja ühtekoro 91 rubla 68 kope,
pikud hobbe ratta; mis siis 1 paar maksis?

4 kosfn. — 91 rubla # 68 koppix. — 1 paar

$$\begin{array}{r} 12 \\ 48 \text{ kope} \end{array} \quad \begin{array}{r} 100 \\ 48 \overline{) 9168} \\ \underline{48} \\ 436 \\ \underline{432} \\ 48 \\ \underline{48} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{l} 191 \text{ kopp. f.o. 1 rubl. 91 koppix,} \\ \text{nad hobbe ratta.} \end{array}$$

38) Mis maksab 12 pärkapüela fidi, kui 65 pärkap.
püda 8 leifikaft 9480 rubla maksavad?

65 pärkp. 8 Ltt — 9480 rubla — 12 pärkp.

$$\begin{array}{r} 20 \\ 1308 \text{ Ltt} \end{array} \quad \begin{array}{r} 240 \\ 37920 \\ \underline{18966} \end{array} \quad \begin{array}{r} 20 \\ 240 \text{ Ltt} \end{array}$$

1308 | 2275920 # 1740 rubla.

$$\begin{array}{r} 1308 \\ \underline{1308} \\ 9679 \\ \underline{9156} \\ 5232 \\ \underline{5232} \\ 0 \end{array}$$

39) Ühe peälise allollid 300 soldatis, ⁶³
ja neile anti ükoro ülle hulga ~~...~~
~~...~~ ni palju mona, et parrajast izzamees
77 naela ja 16 lodi sai. Mitto püdi olli
neid ja kuu ühtekoro?

1 mees — 77 # 16 lod. — 300 meest

$$\begin{array}{r} 32 \\ \underline{32} \\ 170 \\ \underline{232} \\ 2480 \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ 40 \\ \underline{300} \\ 744000 \\ \underline{64} \\ 104 \\ \underline{96} \\ 88 \\ \underline{64} \\ 160 \\ \underline{160} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 23250 \\ \underline{2010} \\ 32 \\ \underline{32} \\ 5 \\ \underline{4} \\ 10 \text{ tt} \end{array}$$

32 | 744000 # 23250 # 581 püdi ja 10 tt.

40) Osteti ükoro Hollandi 1 juunsto ^{ülle}
ratta feltsi 2490 rubla eest. Wõtsid siis esfi,
mene feltis rattaft, kes ostmas olli 1328 juunsto,
ja Toine feltis sai sedda ülle ja nüüd jaggoft
mis olli 498 rubla eest. Mitto juunsto olli ühtekoro?

— 200 —

2490
498
1992 rubl — 1328 juust. — 498 rubla eest

$$\begin{array}{r} 10624 \\ 11952 \\ 5312 \\ \hline 1992 \mid 661344 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1328 \\ 332 \\ \hline 1660 \end{array}$$
 juust olli ühtemaks

$$\begin{array}{r} 6374 \\ 5976 \\ \hline 3984 \\ 3984 \\ \hline 0 \end{array}$$

41) Üks kaupmees ostis 7 sellituft 12 warka 3 küllimito kaero, ning hind, mis nende eest andis, olli 3 warka 3 küllimito peält 2 rubla 41 koppiwad hobbe rahha. Paljo tuli kaupmeeskeh rahha anda?

3 wark 3 küllm. — 2 rubl. 41 koppr. — 7 sellit. 12 wark. 3 küllm.

$$\begin{array}{r} 4 \\ 15 \text{ wark.} \\ \hline 100 \\ 241 \text{ koppr.} \\ \hline 48 \\ 348 \\ 4 \\ \hline 1395 \text{ küllm.} \\ 241 \\ \hline 1395 \\ 5580 \\ 2790 \\ \hline 15 \mid 336195 \end{array}$$
 22413 koppr. f.o.
 224 rubla 10 koppiwad
 hobbe rahha.

42) Kui 48 tt q hodi fidi maksas 618 rubl. ^{hobbe rahha} mis maksas füs 5 tt? 64

48 tt q hodi — 618 rubl. — 5 tt.

$$\begin{array}{r} 32 \\ 105 \\ 144 \\ \hline 1545 \text{ hodi.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 160 \\ 37080 \\ 618 \\ \hline 98880 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ 160 \text{ hodi.} \\ \hline 9270 \\ 6180 \\ \hline 6180 \\ 0 \end{array}$$
 64 rubla hobberahha

43) Ühtes rixis ollas 35000,000 meest, ja sunniti ükskord krono polest 2 rubla mehe peä peält wälja maksma, kas paljo tuli ülle riigi rahha?

~~12~~ 1 mees — 2 rubla — 35000,000 meest?

$$\frac{35000000}{2} = 17500000$$
 Sius tuli ülle riigi 17500000 rubla

— Si —

44) Üks mölder sai üht wägga head wer-
 kid rentida, mis julgeste 3 aasta, 4 ku ja
 13 päewaga. 34 66 rubla 25 koppikad hõbbe
 rahha arwas sisse saatawad. Mis ~~leggi~~ tenis siis
 weskē 6 aasta 8 ku ja 26 päew^{ra} kohta mehtrele
 sisse; sest ni pite olli rendi aeg?

3 aast. 4 kundi 13 päew. — 3466 rubl. 25 kopp. — 6 aast. 8 k. 26 p.
 $\frac{12}{40}$ $\frac{12}{80}$
 $\frac{30}{1213}$ 2426 päewa.

20 79 750
 69 3250
 138 6500
 69 3250
 1213 | 84 091 2 250 f 69 3250 kopp.
 72 78 | | | | f. o. 6932 rubla
 113 11 | | | | 50 koppikad
 10 917 | | | | hõbbe rahha.
 39 42
 36 39
 3 0 3 2
 2 4 2 6
 6 0 6 3
 6 0 6 3

0
 0

45) Ühe farsfal tuli liha cest lihu⁶⁵
 nixule ~~700~~ rubla 60 koppikad maks; agga
 ei olnud muud rahha ~~ni~~ sadawas kui ~~te~~
 hõbedad. Maksis sel korral hõbbe rubla 3 rub-
 la 75 koppikad; mitto rublad ~~talle~~ piddi fars
 lihu nixule andma?

3 rubl. 75 kopp. — 1 hõbbe rubl. — 7 rubl. 60 koppik.
 $\frac{100}{375}$ $\frac{100}{750}$ $\frac{100}{750}$
 375 kopp. 750 hõbbe rahha 750 p. kopp.

~~Se on 2 rubla 29 1/2 koppikad hõbbe rahha.~~

46) Ühel kewwadel olli suur heina pu-
 dus, ja said siis ühe walla rahwas omma Her-
 ra käest ni paljo osta, kui neil heino tar-
 wis olli, ning maksis puud ja 10 naela 1 rubla
 70 koppikad. Sel ppaewal, kui kõige rohkemaste
 miuis: ostis üks 304 pudi 6 tt; teine 15 pudi 17 tt;
 kolmas ~~304~~ pudi 108 pudi 32 tt; neljas 25 pudi 25 tt;
 ning wies 9 pudi 10 tt. Paljo osteti sel päewal ~~flora~~
 — 1/6 —

Kui need üllemal nimetatud heintad ollid wälja
möödetud, siis arwas Herrajärrel, kui palju rahha
siofe tuli?

A)	304	pudi	6	naela
B)	15	—	17	—
D)	108	—	32	—
E)	25	—	25	—
F)	9	—	10	—

Whetokoko 463 pudi 10 naela.

1 puud 10 tt —	170	koppk.	—	463	pudi	10	tt
50 tt	18530			40			
				18530	tt		

50	3150100	63002	koppikad	trk	630
	30				
	15				
	15				
	000				
	10				
	0				

rubla 2 koppinad.

47) Kui on osta 57 palli, 8 rüsi 16 ramatud 21
poognid pabberid, ja seftsammasst nimetatud pabberid
45 palli maksab 6480 rubla; mis sulleb siis se ül-
lejännud pabber maksma?

~~45 palli 6480 rubl.~~

45 palli — 6480 rubl. — ^{57 (maksuawasta)}
100
648000 koppk. — ⁴⁵ 12 palli 8 rüsi 16 ram. 21 poogn.
10
128
20
2576
24
10326
5152
61845
648000
494760
247380
371070
216000 / 40075560000 = 1855 rubla 35
216 000 } koppinad.
1847
1728
1195
1080
1155
1080
756
648
1080
1080

48) Uks kaupmees ostis 17 sellitust 35 wakra
kaeroi, ja maksis war 95 hobbe rahha; agga mitte kana
närest sedda ostis jälle 56 sellitust 43 wakra, ja
— lüf —

10 Ltt maksivad 5 taalrid
10 Ltt — 5 taalr. — 3 Ltt

$$\begin{array}{r} 10 \overline{) 15} \text{ f 1 taalr } 20 \text{ F} \\ \underline{10} \\ 5 \\ \underline{10} \text{ taalr} \end{array}$$

3 Ltt — 1 taalr: 20 F — 1 Ltt

$$\begin{array}{r} 3 \overline{) 60} \text{ 20 F.} \\ \underline{40} \\ 60 \\ \underline{60} \\ 0 \end{array}$$

1 Ltt — 20 F — 10 tt
20 tt

$$\begin{array}{r} 20 \overline{) 200} \text{ f 10 F} \\ \underline{200} \\ 0 \end{array}$$

10 tt — 10 F — 5 tt

$$\begin{array}{r} 10 \overline{) 50} \text{ f 5 F} \\ \underline{50} \\ 0 \end{array}$$

5 tt — 5 F — 1 tt

$$\begin{array}{r} 5 \overline{) 5} \text{ f 1 } \\ \underline{5} \\ 0 \end{array} \text{ maksat } \text{üksik merk.}$$

— mind vabalt. MZ.

* taaler on 40 ~~merk~~ ja ringjaterpe ~~merk~~ jelle
märgiga F.

(Täthender sulleb ~~hino~~ ~~pele~~ ~~ette~~ ~~alla~~ ~~paale~~)